

A photograph of a cobblestone path leading through a green landscape. The path is made of reddish-brown cobblestones and curves to the right. On the left side of the path, there is a wooden fence and a small tree. On the right side, there is a hedge and a wooden post with a lamp. In the background, there are green fields, trees, and a cloudy sky. The title 'Participatieverslag Omgevingsvisie Kerkrade' is overlaid on the image in orange and white text.

Participatieverslag Omgevingsvisie Kerkrade

De gemeente Kerkrade heeft ingezet op een intensief participatieproces bij het opstellen van de omgevingsvisie, hoe ziet de gemeente Kerkrade eruit in 2050? Het is van belang om inzicht te krijgen wat er speelt binnen de gemeenschap, welke uitdagingen, wensen, behoeften en ideeën hebben de inwoners en andere stakeholders binnen de gemeente? Daarnaast zit er veel lokale kennis bij inwoners, maatschappelijke partijen en bedrijven. Deze kennis draagt bij aan een beter toekomstbeeld voor Kerkrade. In dit participatieverslag wordt beschreven hoe participatie heeft plaatsgevonden en welke input is opgehaald. Bij het participatieproces wordt ingegaan op verschillende doelgroepen:

- Burgerparticipatie (inwoners, ondernemers en sleutelfiguren)
- De gemeenteraad
- Ketenpartners

De meest actuele informatie over het participatieproces is te vinden op: www.kerkrade.nl/omgevingsvisie

Inhoud

1 Enquête via Gemeentepeiler	4
2 Gebiedssafari's en participatiebijeenkomsten	9
2.1 Gebiedssafari Kerkrade-Noord – 22 april 2023	10
2.2 Gebiedssafari Kerkrade-West - 10 juni 2023	14
2.3 Gebiedssafari Kerkrade-Oost - 23 juni 2023	18
2.4 Tentoonstelling verhaallijnen bij 't Kirchroa van Mörje – 21 okt 2023	22
2.5 Toelichting bij Beleef Kerkrade TV – 3 sept 2023	25
2.6 Toelichting/interactieve sessie bij de Jongerenraad Kerkrade – 12 dec 2023	25
2.7 Strategische Principes omgevingsvisie bij 't Kirchroa va Mörje – 12 okt 2024	26
2.8 Het Martin Buber & omgevingsvisie – werksessie met leerlingen 5 feb 2025	30
3 Gemeenteraad	33
3.1 Thema-avond Omgevingswet en omgevingsvisie – 11 jan 2023	33
3.2 Laatste raadswerkgroep Omgevingswet – 19 apr 2023	33
3.3 Bezoek bedrijventerreinen met raadsleden – 7 juli 2023	33
3.4 Thema-avond omgevingsvisie – 27 feb 2024	33
3.5 Thema-avond omgevingsvisie – 19 nov 2024	34
4 Ketenpartners	38
4.1 Toekomstduik Omgevingsvisie – 4 juli 2023	38
4.2 Stakeholdersbijeenkomst over de ruimtelijke principes – 12 dec 2024	40
4.3 Concept ontwerp omgevingsvisie voorleggen aan ketenpartners (voor eerste informele reactie)	45
4.4 Zienswijzenperiode 29 mei t/m 10 juli 2025	45

Burgerparticipatie

Inwoners, ondernemers en sleutelfiguren

1 Enquête via Gemeentepeler

Eind juni/begin juli van 2023 is er een enquête gemeente breed uitgezet. Elk huishouden (ongeveer 23.000) binnen de gemeente heeft een postkaart ontvangen met informatie over de omgevingsvisie, via een QR-code kon men een online enquête invullen. Inwoners die digitaal niet vaardig zijn werden telefonisch geholpen of konden een afspraak maken op het gemeentehuis. Het versturen van de postkaart ging samen met een campagne, er zijn posters opgehangen binnen de stad, verschillende social media posts geplaatst en zijn er straatinterviews gehouden. Uiteindelijk heeft dit geleid tot 1011 respondenten. Daarnaast was er ook een optie om actief betrokken te worden blijven bij het planproces van de omgevingsvisie, respondenten dit zich hiervoor hebben aangemeld zijn ook uitgenodigd voor een tentoonstelling bij 't Kirchrao van Mörje. Deze groep vormt een 'community' voor het verdere verloop en kunnen ook worden benaderd voor andere projecten binnen de gemeente. Hieronder wordt ingegaan op de resultaten van de enquête. Naast onderstaande terugkoppeling is er ook een statistische analyse gemaakt en analyse per thema.

Denk, doe en werk mee aan de toekomst van onze gemeente.

Heb jij ideeën over de omgeving waar jij woont?

Scan de QR-code, vul de enquête in en doe mee!

Gemeente Kerkrade

Scan de QR-code

www.kerkrade.nl/denkdoedoen

Figuur 1 Postkaart omgevingsvisie Kerkrade

Resultaten Gemeentepeiler

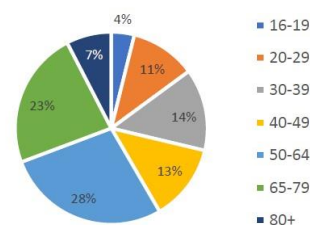
- Peiling over toekomstige vraagstukken bij alle huishoudens (ruim 23.000)
- Inwoners informeren en betrekken bij het opstellen van de Omgevingsvisie
- Mogelijkheid om betrokken te blijven bij het planproces en uitwerking
- Onderdeel van compleet participatietraject: enquête, gebiedssafari's, toekomstduik en tentoonstelling

Algemene cijfers

- Aantal respondenten: 1011
- Jongste (16-19 & 20-29) en oudste (80+) tonen relatief minder respons
- Leeftijdsgroep 50-79 is het meest vertegenwoordigd
- Ruim 250 respondenten hebben aangegeven om betrokken te blijven bij de visie?

bevolking Kerkrade

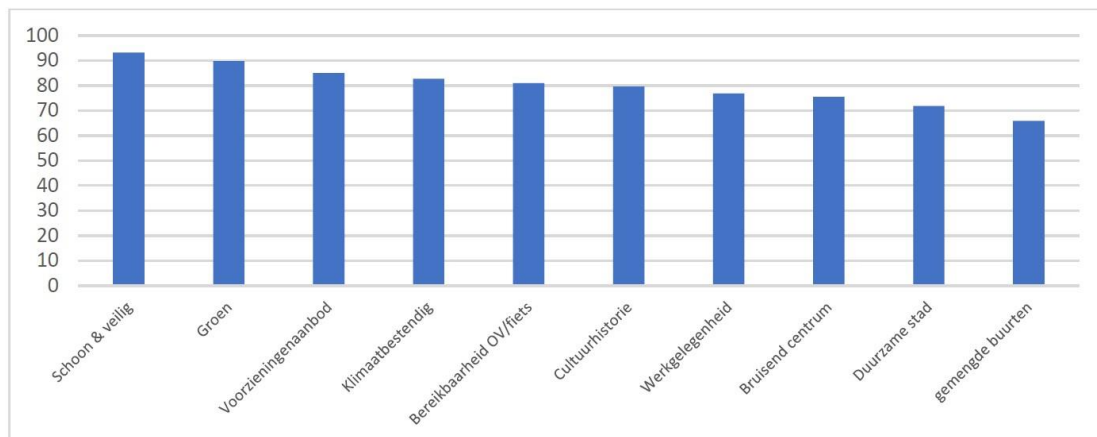
Figuur 2 Resultaten enquête gemeentepeiler

Als u de gemeente Kerkrade in maximaal 3 woorden moet omschrijven, dan zegt u:

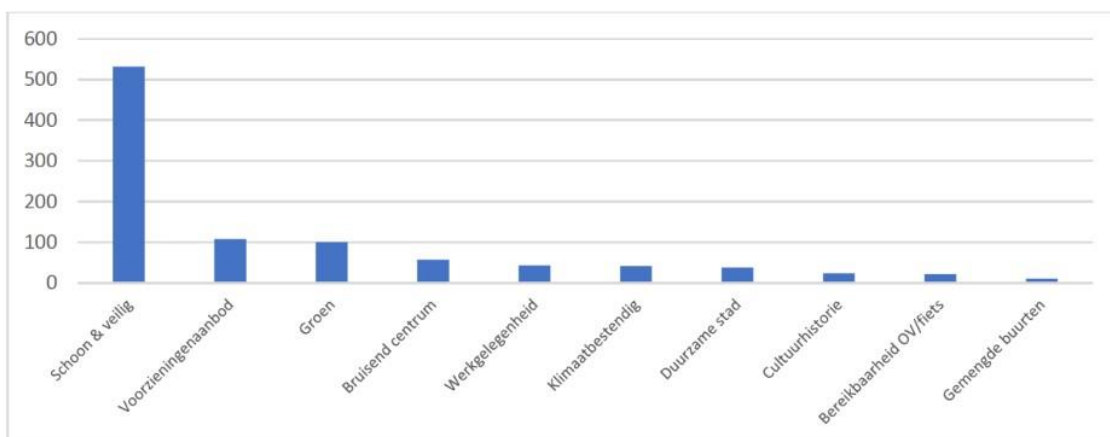

Figuur 3 Kerkrade in 3 woorden

Hoe belangrijk vinden de respondenten de volgende thema's?

Als u kijkt naar de toekomst van de stad (tot 2040), wat is voor u het belangrijkste thema?

Figuur 4 Belangrijkste thema omgevingsvisie

Stelt u zich voor het is 2040, wat is er dan het meest veranderd in Kerkrade?

Stelt u zich voor het is 2040, wat hoopt u dat vooral niet veranderd is in Kerkrade?

Figuur 5 Wordclouds met wel en niet moet veranderen richting 2040

Input voor de omgevingsvisie

De volgende conclusies kunnen getrokken worden op basis van deze resultaten:

- Een schone en veilige leefomgeving, groen in de buurt, en een goed voorzieningenaanbod worden als belangrijkst gezien. Een grote meerderheid vindt een schone en veilige omgeving het belangrijkst. Gemengde buurten wordt gezien als minst belangrijk.
 - o Dit beeld is in vrijwel alle buurten hetzelfde. Wel zijn er wat nuanceverschillen tussen de buurten te herkennen, waarin sommige thema's (zoals klimaatbestendigheid of fiets/OV-bereikbaarheid) in bepaalde buurten belangrijker geacht worden.
 - o Ook voor de verschillende leeftijdsgroepen is dit patroon terug te herkennen. Wel is te zien dat een duurzame stad en een bruisend centrum wat belangrijker geacht wordt door jongere respondenten, en cultuurhistorie weer belangrijker is voor de oudere respondenten.
- Als gekeken wordt naar hoe de respondenten Kerkrade zelf omschrijven, zijn zowel negatieve als positieve oordelen te zien:
 - o Positief is dat veel mensen in Kerkrade zich thuis ("heem") voelen, en het prettig vinden om er te wonen. Daarnaast waarderen ze het groen, de gezelligheid, en zien ze ook dat de stad vooruitstrevend is en potentie heeft.
 - o Negatief zijn mensen over de vergrijzing en armoede in de stad, en ze halen vaak de verloedering van de omgeving aan.
 - o Daarnaast associëren de inwoners Kerkrade met een muziekstad (WMC), Roda JC, carnaval en het mijnverleden.
- Als gevraagd wordt wat mensen denken dat het meest veranderd is in 2040, worden vaak de bevolkingssamenstelling en fysieke dingen als het centrum, woningen, voorzieningen, maar ook het klimaat en groen genoemd.
- Als gevraagd wordt naar wat mensen hopen dat niet veranderd is in 2040, komen juist veel culturele dingen naar voren, zoals het WMC, carnaval, evenementen, dialect, en ook de gezelligheid en saamhorigheid.

Disclaimer

De peiling is niet uitgevoerd volgens de correcte beginselen van wetenschappelijk/methodologisch onderzoek. Er is dus geen aandacht besteed aan een juiste steekproeftrekking. Met name de jongeren zijn ondervertegenwoordigd, en de respons per buurt is te klein. Er is dus ook geen sprake van representatieve en generaliseerbare uitkomsten. Dit was ook niet het doel van deze peiling. De peiling is uitgevoerd om de burger inspraak te laten hebben en een beeld te kunnen vormen van wat belangrijk geacht wordt. De resultaten moeten dus niet gegeneraliseerd worden voor heel Kerkrade, maar laten zien wat belangrijk geacht wordt door de mensen die deelgenomen hebben aan de Gemeentepeiler.

2 Gebiedssafari's en participatiebijeenkomsten

Wat?

Met externen (frisdenkers/sleutelfiguren) op "safari" (ontdekken en observeren) op verschillende locaties in de gemeente Kerkrade. Tijdens deze gebiedssafari trekt een gemengd gezelschap (professionals en sleutelfiguren) de wijk in om straatgesprekken te voeren en mensen te laten reflecteren op hun eigen gebied/woonomgeving. De sleutelfiguren zijn de experts van hun eigen omgeving, zij bezitten de lokale kennis waar de gemeente gebruik van kan maken. Deze verschillende groepen van sleutelfiguren per stadsdeel zorgt ook voor vaste contactpersonen die gedurende het planproces betrokken blijven bij de omgevingsvisie.

Waar?

Op locaties met veel dynamiek, kans om mensen op straat kort te spreken, waar veel valt te zien/observeren, verdeeld over de stadsdelen Noord, Oost en West. Bijv. de weekmarkten, winkellocaties, sportvoorzieningen, speelplaatsen/parken, scholen, gemeenschapshuizen/wijkpunten, zorginstellingen en het centrum. Ook oog hebben voor de grote trekkers ("drinkplaatsen voor de omgeving") waar ook veel bezoekers komen die niet in Kerkrade wonen.

Wie?

Enkele kernteamleden, wijkmanagers en medewerkers adviesbureaus zorgen voor de ondersteuning en organisatie. Voor ieder dagdeel wordt een apart groep frisdenkers/sleutelfiguren uitgenodigd. Iedere groep bestaat uit 5-15 personen. De sleutelfiguren hebben verschillende rollen binnen de gemeenschap zoals: historicus, ondernemer, oud-politicus, winkelier, architect, journalist, wijkmanager, lid van verenigingen, inwoner, medewerker van scholen of woningcorporaties.

Hoe?

- Vooraf een selectie maken welke personen wij uitnodigen om mee te doen met de safari.
- Infosessie (online) organiseren voor deelnemers, wat de bedoeling is van de safari.
- Op een centrale plek in een stadsdeel gaan de groepen (2-3?) uit elkaar en komen ook weer op dezelfde locatie terug.
- Gemeente zorgt voor een locatie (evt. met lunch/hapje) en vervoer (evt. inzet van beleefbusjes).
- Na afloop van alle safari's ook een terugkoppeling geven aan de deelnemers wat is opgehaald, input is voor de Omgevingsvisie.

2.1 Gebiedssafari Kerkrade-Noord – 22 april 2023

Planning gebiedssafari Kerkrade-Noord – 22 april

In kader van de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt in de drie stadsdelen een gebiedssafari georganiseerd. Tijdens deze gebiedssafari trekt een gemengd gezelschap (professionals en sleutelfiguren) de wijk in om straatgesprekken te voeren en mensen te laten reflecteren op hun eigen gebied/woonomgeving.

09:00 – 10:00 Centraal verzamelpunt

Bistro Socio, koffie en informatie over de dag

10:00 – 10:30 Weekmarkt Eygelshoven

Aanwezigen gaan 'straatgesprekken' aan op de weekmarkt

10:30 – 12:30 Wandelroute

Opsplitsen in twee groepen. Elke groep loopt een aparte route (zie afbeelding volgende pagina) en voert een aantal opdrachten uit tijdens het wandelen:

- Observeren: wie komt hier voorbij? Hoeveel? Hoe vaak?
- Het lokale ecosysteem: wie gebruikt wat, kansen en bedreigingen?
- Fotografeer een kadaver: een plek die echt aangepakt dient te worden
- Spot een exoot: iets/iemand unieks of iets wat er eerder nog niet was

Blauwe Route:

1. Kernwinkelgebied Eygelshoven
2. Bedrijventerrein Julia
3. Parkeerplaats Hermansstraat
4. Laethof

Oranje Route:

1. Kernwinkelgebied Eygelshoven
2. LHC, tennisvereniging & speeltuin De Molen
3. Laurapark
4. Historisch lint Laurastraat

12:30 – 13:30 Lunch

Bistro Socio, gezamenlijke lunch en toelichting over het middagprogramma.

13:30 – 16:00 Op pad met de Beleef Kerkrade busjes

Wederom opsplitsen in twee groepen. Een busje verkent de oostflank van Kerkrade-Noord het andere busje verkent de westflank van Kerkrade-Noord. Afhankelijk van het aantal deelnemers kan dit ook met één grote groep.

Stopplaatsen Oostflank:

1. Carisborg & Tiny houses
2. Haanrade
3. Berenbos

Stopplaatsen Westflank:

1. Brasserie Nieuw Ehrenstein
2. Anstelvallei

Figuur 6 Wandelroute gebiedssafari Kerkrade-Noord

IMPRESSIEVERSLAG GEBIEDSSAFARI KERKRADE-NOORD

22 APRIL 2023, KERKRADE-NOORD - Onder begeleiding van het projectteam Omgevingsvisie Kerkrade (Gemeente Kerkrade - Pantopicon - PosadMaxwan) ging een betrokken groep lokale inwoners op safari door de wijk. Team Zebra, Team Luipaard en Team Tijger gingen samen op zoek naar knappe kansen voor de ruimtelijke inrichting van Kerkrade Noord in de toekomst. Net als bij een echte safari, spotten ze elk hun 'Grote Vijf' van belangrijke drinkplaatsen, verzamelplekken in de wijk, of plekken die het bewaren waard zijn, die rijk zijn aan bepaalde waarden, maar ook plaatsen die op sterven na dood zijn, die best helemaal anders ingericht zouden worden. De safari leverde een rijke oogst aan nieuwe inzichten en ideeën op, waarvan we graag een eerste indruk met u delen.

Zo zagen de teams belangrijke verzamelpunten in de wijk zoals het Socioplein, de parkeerplaats achter het spoor, het zorgcentrum de Laethof. Als plekken die het bewaren waard zijn kwamen onder andere naar voren Villa Pierre, de omgeving van de Oude Kerk, heel wat bijzondere hoeves, monumenten, de oude villa's van de Veldhofstraat, maar ook waardevolle voorzieningen als de fysio, de ruilwinkel of Bakkerij Wido Thuis, ja zelf parkeervoorziening etc.

Naast al dit moois, betreunden de teams de leegstand in het algemeen en verloederend op plekken als het oude tankstation (Zilvertand), verlaten en gesloten speeltuinen, de verstening van heel wat voortuintjes, verrommelde parkeergelegenheden en achterliggende terreinen.

Her en der zag men dan ook prachtkansen in nieuwe speel-

en ontmoetingstuinen voor jong en oud, eventueel in combinatie met cultuurhistorisch erfgoed. Denk bijvoorbeeld ook aan het openstellen van tuinen als die van Villa Pierre. Parkeerterreinen zoals die achter het spoor in de Putstraat zouden van zonnepanelen en meer groen kunnen worden voorzien. Een opfrissing van de tunnel en een bomenlaan zouden ook de verbinding tussen centrum en wandel/fietsroutes kunnen vergroenen. Voor langdurig leegstaande winkelpanden zag men dan weer mogelijkheden in eventueel een tijdelijke/gedeelte invulling of ateliers/werkplekken voor creatieven. Overlast op straten zoals de Wolfsweg - door druk verkeer, drugtrafiek, de slechte staat van voetpaden, etc. - vraagt om herinrichting, terwijl plekken als Op de Roskamp aandacht verdienen om ze toegankelijker te maken voor ouderen en mindervaliden.

Willen we in de toekomst aantrekkelijk zijn voor jongeren en jonge gezinnen, zijn volgens de teams voorzieningen als goede scholen, sport- en muziekverenigingen en scouts uiterst belangrijk. Ook mogen speeltuinen en ontmoetingsplekken zoals bijvoorbeeld een skatepark of vrij sportveld, opnieuw meer aandacht krijgen en mag er op plekken meer variëteit zijn in de typologie van het woningaanbod, qua prijs en financieringsformules. De communicatie van de voordelen die we te bieden hebben, mogen we in Kerkrade-Noord ook wat beter in de verf zetten. De omliggende natuur, nabijheid en kleinschaligheid kunnen ook mensen uit het Noorden van Nederland aantrekken. Een beter begrip van hun wensen en behoeften kan helpen om Kerkrade aantrekkelijker te positioneren voor deze groep. Dit geldt

ook voor buitenlandse inwijkelingen uit omringende landen maar ook verderop die met mondjesmaat hun weg naar Kerkrade vinden. Prijzen op de huizenmarkt spelen een rol in hun keuze voor Kerkrade, maar dit is zeker niet altijd het enige doorslaggevende argument.

De teams gaven aan dat Kerkrade-Noord nog steeds kan rekenen op een rijk verenigingsleven dankzij heel wat vrijwilligers, maar toch maken ze zich ook zorgen. Het wordt steeds moeilijker om functies ingevuld te krijgen en nieuwe mensen te vinden. Onduidelijkheid en teveel regels werken ontmoedigend voor wie initiatief wil nemen. Ook is het tijdsbestedingspatroon van zowel jongeren, werkende mensen als ouderen de afgelopen decennia sterk veranderd wat ook tot nadenken en herdenken stemt, voor bestaande en nieuwe initiatieven.

De manier waarop we ruimte inrichten is sterk bepalend voor hoe het leven zich er ontvouwt. Het kan plekken en mensen verbinden, het kan afschermen, het kan uitnodigen tot bepaalde activiteiten, functies combineren en heel wat meer. Als het op (het herstellen van) verbindingen aankomt, zagen de teams heel wat mogelijkheden naar de toekomst toe. We zouden jong en oud kunnen verbinden door bijvoorbeeld op plekken als de Laethof ook kinderopvang te organiseren. We kunnen consumeren en creëren beter met elkaar verbinden door bijvoorbeeld een horecazaak en repaircafé te combineren. Sleutelfiguren in wijken vormen steeds een link tussen individu en gemeenschap. Voor hen een herkenbaar punt/moment in de buurt voorzien zou ook nieuwkomers beter kennis kunnen laten maken met hun buurt en burens. Daarnaast merkte men op dat heel wat grote steden momenteel ernaar streven om een 15min stad te worden. Kerkrade was dit vroeger van nature. Als we beter functies combineren en spreiden, ligt dit opnieuw binnen handbereik.

Wanneer de safariteams aan het eind van hun tocht een trofee mochten uitrijken voor kansrijke toplocaties in Kerkrade-Noord, vielen alvast plekken in de prijzen als Boerderij Boermans en de Putstraat omwille van hun potentieel tot het origineel combineren van functies, de Sint Jansstraat waar het hemels wonen is, de omgeving van Villa Pierre en het oude kerkjes waar schoonheid en verwondering nog meer centraal zouden kunnen staan.

Kortom, Kerkrade-Noord heeft veel om trots op te zijn, maar ook heel wat kansen om nog groter te worden in het koesteren van kleinschaligheid en verbinding!

Team Zebra, Team Luipaard, Team Tijger: jullie waren geweldig! Het projectteam kijkt alvast uit naar de volgende safari. We houden jullie op de hoogte!

2.2 Gebiedssafari Kerkrade-West - 10 juni 2023

Programma gebiedssafari Kerkrade-West – 10 juni

In kader van de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt in de drie stadsdelen een gebiedssafari georganiseerd. Tijdens deze gebiedssafari trekt een gemengd gezelschap (professionals en sleutelfiguren) de wijk in om straatgesprekken te voeren en mensen te laten reflecteren op hun eigen gebied/woonomgeving. Hieronder volgt het programma voor de gebiedssafari in Kerkrade-West. Ambtenaren en adviseurs zullen deze dag begeleiden.

09:00 – 10:00 Inloop en toelichting

't Westhoes, koffie/thee en toelichting over het programma.

10:00 – 12:30 Wandelroutes

Opsplitsen in drie groepen. Elke groep loopt een aparte route en voert een aantal opdrachten uit tijdens het wandelen. We gaan samen op zoek naar DE GROTE VIJF:

- Wat zijn belangrijke verzamelplekken? De 'drinkplekken'?
- Welke plekken dienen aangepakt te worden? Wat moet anders?
- Welke plekken moeten we bewaren/koesteren? Wat zijn de 'exoten'?
- Waar zijn bepaalde plekken rijk aan? Hoe zit het lokale 'ecosysteem' in elkaar?
- Welke plekken zijn uitgestorven? Waar bevinden zich deze 'kadavers'?

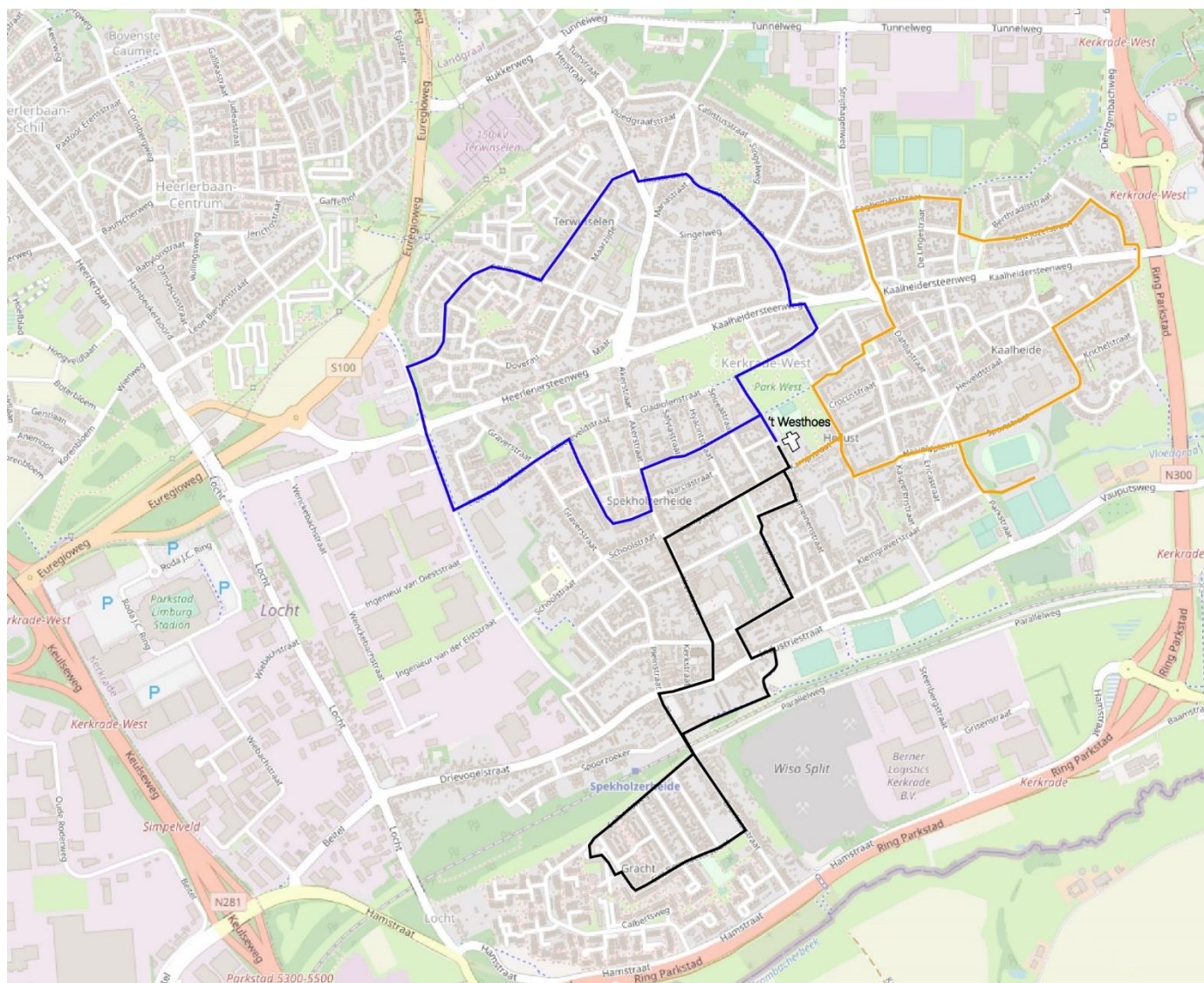
De drie wandelroutes:

1. Zwarte route richting de Gracht
2. Blauwe route richting Terwinselen
3. Oranje route richting Kaalheide

Op de volgende pagina zijn de wandelroutes weergegeven op een kaart. Tijdens de wandelroute kan men ook straatgesprekken aangaan met inwoners.

12:30 – 13:30 Lunch en afsluiting

't Westhoes, gezamenlijke lunch en terugkoppeling over de verschillende wandelroutes.

Figuur 7 Wandelroutes gebiedssafari Kerkrade-West

IMPRESSIEVERSLAG GEBIEDSSAFARI KERKRADE-WEST

10 JUNI 2023, KERKRADE-WEST - Samen met het projectteam Omgevingsvisie Kerkrade (Gemeente Kerkrade - Pantopicon - PosadMaxwan) trok een groep lokale inwoners op safari door de wijk. Team Zebra, Team Luipaard en Team Tijger gingen samen op zoek naar knappe kansen voor de ruimtelijke inrichting van Kerkrade West in de toekomst. Net als bij een echte safari, brachten ze elk hun 'Grote Vijf' in kaart: belangrijke verzamelplekken in de wijk, of plekken die het bewaren waard zijn, maar ook plaatsen die op sterven na dood zijn, die best helemaal anders ingericht zouden worden. De safari leverde heel wat nieuwe inzichten en ideeën op, waarvan we graag een eerste impressie met u delen.

Zo zagen de teams belangrijke verzamelpunten in de wijk zoals het Carboonplein en het Westhoes, maar net zo goed de toegang tot het groengebied. Ook basisschool De Schakel werd gezien als een plek van lokale dynamiek, net als de buurtkamer. In Villa Krichelberg ziet men een belangrijke plek als herinnering aan het Romeinse verleden, maar bewondering ging even goed uit naar de her en der mooi in ere herstelde gevels bijvoorbeeld op de Akerstraat. De safarteams apprecieerden ook het groene/wandelpad richting GaiaZoo, de kerk op Kaalheide en karakteristieke bebouwing eromheen, koesterplekjes als de botanische tuin, een nabije bakkerij of ijssalon. Over het algemeen is er best veel groen in en om de woonwijken. Het is er reeds aangenaam wonen op zich maar er schuilt nog meer potentieel in de kwaliteit en diversiteit van aanplanting.

Naast al dit moois, betreunden de teams het verdwijnen van de talrijke café's als ontmoetingsplek. Men beseft dat tijden en uitgaanspatronen veranderd zijn, maar toch wil men de zoektocht naar nieuwe vormen van samenkomst en vertier niet opgeven. De wijdverbreide verstening en overvloedige parkeerterreinen zijn bij velen een doorn in het oog, net als de opstapeling van vuilnis/zwerfvuil, de leegstand en de talrijke verloederde of braakliggende terreinen (cf. Heihof, Sportstraat), alsook drugspannen. Daar waar nog niet zo lang geleden pleinen (bijv. nabij kerken) fonteintjes en drukbezochte terrassen kenden, is het nu vooral stenen woestijn met parkeerplek. Voorzieningen voor fietsers en wandelaars verdienen aandacht, alsook mag er qua spelen en ontspanningsvoorzieningen wel wat meer diversiteit en kwaliteit (alsook betere spreiding) zijn.

Elders zag men mooie kansen in bijvoorbeeld een andere invulling van het oude Roda Terrein (Kaalheide bruist), het voormalige sportcentrum aan het Willem Sophiaplein (bijv. een jeugdhuis), sportterreinen en -clubs die nog amper volk trekken maar maatschappelijk waardevolle ruimte innemen (waarom geen buitenzwembad/zwemvijver nieuwe stijl?), atelierwoningen voor kunstenaars, ambachtslui en ontwerpers in het centrum, winkelruimtes die afhankelijk van periode van het jaar/week of dag van invulling veranderen of functies delen (bijv. warme bakker, slager en krantenwinkel in één) en zo kosten draaglijker kunnen maken. Ook Park Heilust zou functioneler ingevuld kunnen worden door beter in te spelen op behoeften van gebruikers (bijv. bbq plekken of andere vormen van horeca). Ook plekken als de Strijtha-

genweg en het tankstation vragen om herinrichting.

Ook werd opgemerkt dat je met behulp van bijvoorbeeld dynamische digitale signalisatie en verlichting, heel wat plekken ook gemakkelijker toegankelijk kan maken of tijdelijk anders zou kunnen programmeren. Denk bijvoorbeeld aan digitale displays aan bushaltes, zodat het OV-gebruik voor laaggeletterden eenvoudiger wordt.

Willen we in de toekomst aantrekkelijk zijn voor mensen die meer spenderen in Kerkrade, dan moet ons woning- en winkelaanbod diverser en hoogwaardiger zijn. In plaatsen van traditionele flats en woningen te vervangen door een nieuwe versie van hetzelfde, kopiëren we wellicht de problemen van de oude wijken mee. Waar zouden we kunnen experimenteren met gemeenschapswoningen, meergeneratie hofjes, andere vormen van co-housing. Het gevoel is dat er meer diversiteit qua type woningen (en financiering ervan) mogelijk en nodig is.

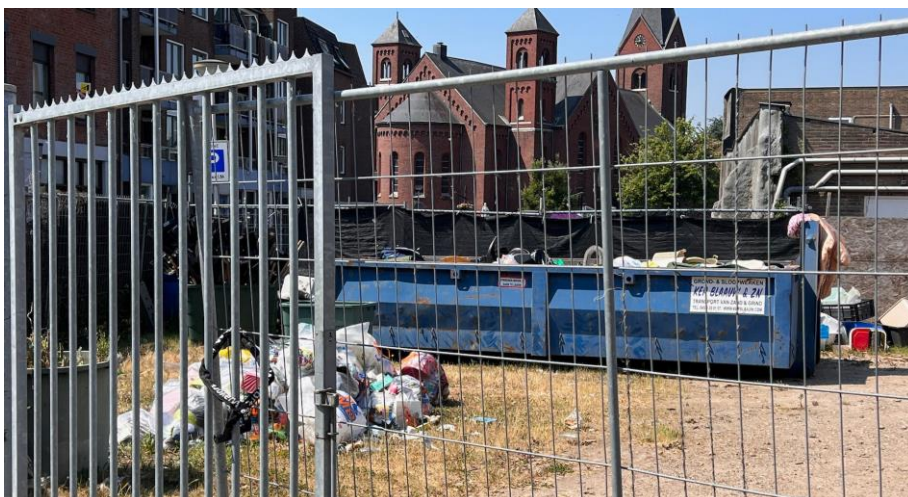
Heel wat faciliteiten leunen op vrijwilligers. Vaak kampen ze met tekorten aan mensen, waardoor bijv. speeltuinen dicht blijven. Ook stelt men vast dat de verplaatsing (centralisatie) van een aantal buurtvoorzieningen/wijk- en gemeenschapswerking ervoor heeft gezorgd dat voor velen hun ontmoetingsplek nu te veraf is komen te liggen, waardoor ze minder aanspraak en binding met de wijk hebben.

De manier waarop we onze ruimte organiseren is sterk bepalend voor hoe het leven er zich zal ontplooiën. Het kan plekken en mensen verbinden, hen afschermen, het kan uitnodigen tot bepaalde activiteiten, functies combineren en heel wat meer. Als het op (het herstellen van) verbindingen aankomt, zagen we heel wat mogelijkheden om naar de toekomst toe sterk te ontharden/ontstenen en (opnieuw) vergroenen van voortuinen en parkeerterreinen. Het groen in de publieke ruimte mag ook wat diverser, zodanig dat het er in elk seizoen mooi uitziet en minder onderhoud vergt (bijv. meer wilde bloemen). Zo viel tijdens het wandelen op een warme lentedag ook het verkoelend effect van grote oude bomen in de wijk erg op. Ze zijn op andere momenten vaak ondergewaardeerd, zelfs bedreigd.

Andere verbindingen die het uitbouwen/heropwaarderen waard zijn, zijn verbindingen tussen kern en buitengebied, tussen generaties (ze worden te vaak fysiek gescheiden). De vraag rijst ook of de roep om meer woningen voor ouderen wel toekomstbestendig is, niet meer scheidt dan verbindt? Ook ziet men een kip-ei probleem in het versterken van verbindingen tussen gemeenschappen, tussen culturen: weinig bestaand contact zorgt voor weinig kennis van mekaars gewoonten, behoeftes en interesses en wat men over verschillen heen met elkaar deelt, wat op zijn beurt weer tot minder contact leidt. Plekken en activiteiten om beter te verbinden zijn nodig en gewenst. Het zou de dynamiek en cohesie in heel wat wijken kunnen verbeteren.

Wanneer de safariteams aan het eind van hun tocht een trofee mochten uitreiken voor kansrijke toplocaties in Kerkrade-West, vielen alvast plekken in de prijzen als de nieuwe speeltuin aan De Schakel en de manier waarop het Wauwelpad (en spoorlijn) rust en recreatie, stad en buitengebied verbinden, maar ook het Westhoes en omliggend park. Kerkrade-West heeft op diverse vlakken al een hele transformatie doorgemaakt, ook ruimtelijk gezien (o.a. park, opwaardering woningen, nieuwbouw, etc.). Er is veel om trots op te zijn, maar ook heel wat kansen om in de toekomst nog meer te bieden te hebben aan inwoners en bezoekers, om zich met meer eigenheid nog beter te onderscheiden van andere centra in Kerkrade.

Team Zebra, Team Luipaard, Team Tijger: jullie waren geweldig! Dank nogmaals voor jullie inspanning en leerrijke bijdragen.

2.3 Gebiedssafari Kerkrade-Oost - 23 juni 2023

Programma gebiedssafari Kerkrade-Oost – 23 juni

In kader van de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt in de drie stadsdelen een gebiedssafari georganiseerd. Tijdens deze gebiedssafari trekt een gemengd gezelschap (professionals en sleutelfiguren) de wijk in om straatgesprekken te voeren en mensen te laten reflecteren op hun eigen gebied/woonomgeving. Hieronder volgt het programma voor de gebiedssafari in Kerkrade-Oost. Ambtenaren en adviseurs zullen deze dag begeleiden.

09:00 – 10:00 Inloop en toelichting

Het Raadhuis (Markt 1, 6461 EB Kerkrade), wij zullen u ontvangen bij de ingang van het Raadhuis, koffie/thee en toelichting over het programma.

10:00 – 12:30 Wandelroutes

Opsplitsen in drie groepen. Elke groep loopt een aparte route en voert een aantal opdrachten uit tijdens het wandelen. We gaan samen op zoek naar DE GROTE VIJF:

- Wat zijn belangrijke verzamelplekken? De 'drinkplekken'?
- Welke plekken dienen aangepakt te worden? Wat moet anders?
- Welke plekken moeten we bewaren/koesteren? Wat zijn de 'exoten'?
- Waar zijn bepaalde plekken rijk aan? Hoe zit het lokale 'ecosysteem' in elkaar?
- Welke plekken zijn uitgestorven? Waar bevinden zich deze 'kadavers'?

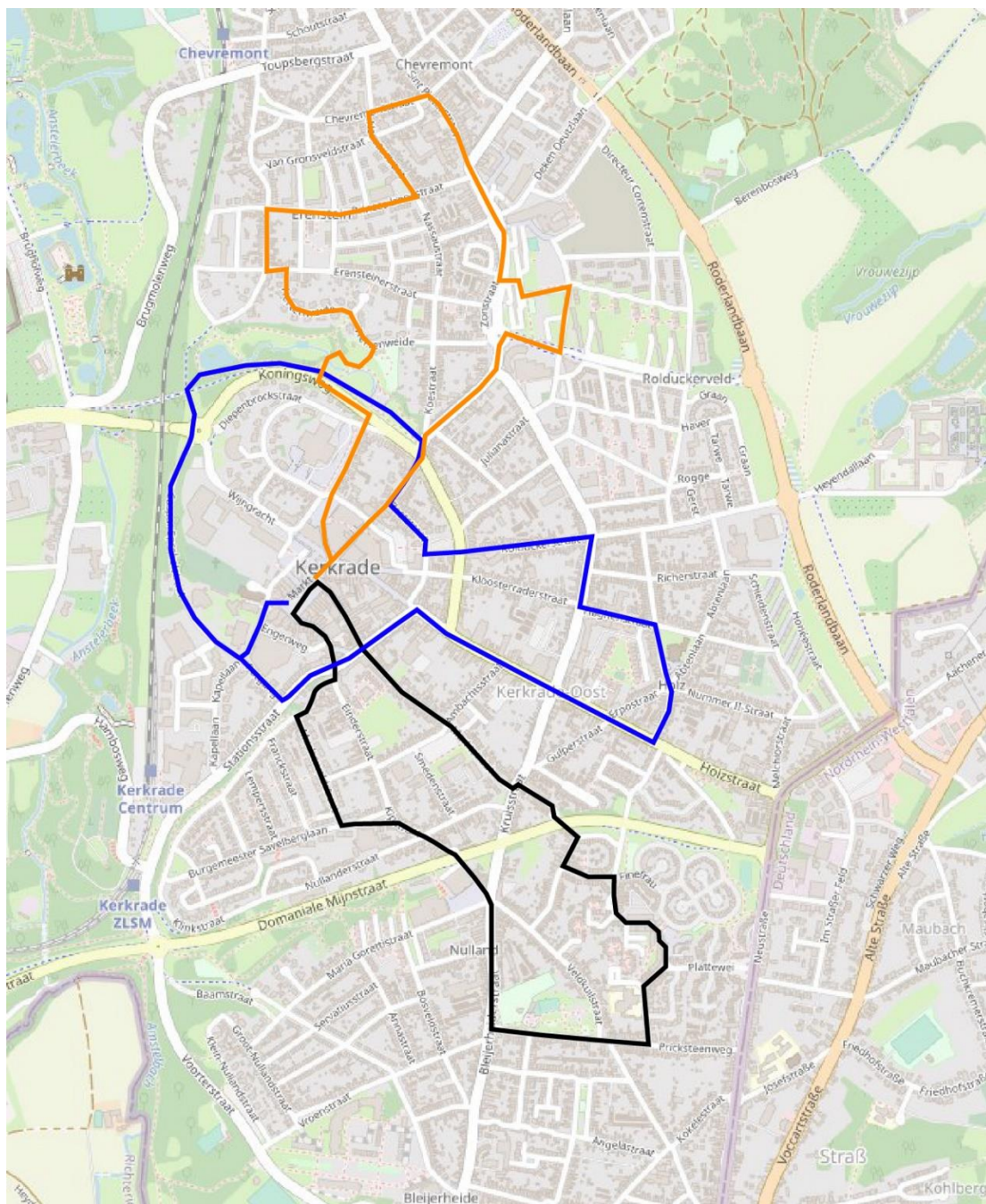
De drie wandelroutes (de routes zijn indicatief en hoeven niet letterlijk gevolgd te worden):

1. Zwarte route Mucherveld, Nulland en Bleijerheide
2. Blauwe route Centrum en Holz
3. Oranje route Rolduckerveld, St. Pieterstraat en Erensteinerveld

Op de volgende pagina zijn de wandelroutes weergegeven op een kaart. Tijdens de wandelroute kan men ook straatgesprekken aangaan met inwoners.

12:30 – 13:30 Lunch en afsluiting

Het Raadhuis, gezamenlijke lunch en terugkoppeling over de verschillende wandelroutes.

Figuur 8 Wandelroutes gebiedssafari Kerkrade-Oost

IMPRESSIEVERSLAG GEBIEDSSAFARI KERKRADE-OOST

23 JUNI 2023, KERKRADE-OOST - Onder begeleiding van het projectteam Omgevingsvisie Kerkrade (Gemeente Kerkrade - Pantopicon - PosadMaxwan) trok een groep bewoners op safari door Kerkrade-Oost. Team Zebra, Team Luipaard en Team Tijger gingen samen op zoek naar mooie kansen voor de ruimtelijke inrichting van Kerkrade-Oost in de toekomst. Net als bij een echte safari, spotten ze elk hun 'Grote Vijf': belangrijke verzamelplekken in de wijk, plekken die het bewaren waard zijn, plaatsen rijk aan bepaalde waarden, maar ook plaatsen die op sterven na dood zijn, die best helemaal anders ingericht zouden worden. De safari leverde heel wat waardevolle nieuwe inzichten en ideeën op, waarvan we graag een eerste indruk met u delen.

Zo zagen de teams belangrijke verzamelpunten in de wijk zoals de wekelijkse markt, de HUB, het Stadspark, het Maria Gorettiplein, de VIE. Als plekken die het bewaren waard zijn kwamen onder andere naar voren historisch waardevolle plekken als de schacht Nulland, de mooie woonomgeving van Holz, maar ook de talrijke kleinere verwijzingen naar het verleden en de identiteit van de wijk, bijv. beelden (die wel een woordje uitleg behoeven), kruizen & kapelletjes, etc. Her en der zijn er mooie vista's, zichtlijnen die centrum en buitengebied verbinden, die aandacht en (her)waardering/herstelling verdienen.

Naast al dit moois, betreurden de teams ook in deze wijk de problematische verstening en leegstand/kamerverhuur die de wijk op meerdere plaatsen een troosteloze aanblik geven. Ook activiteiten als autoverkoop horen wat

velen betreft niet thuis in een centrum of woongebied. De talrijke achterliggende terreinen vol garageboxen trekken op veel plekken bovendien problemen aan (o.a. drugs, heling). De Niersprinkstraat is in dit opzicht een zorgenkind. Ook vallen er in de wijk - naast een gebrek aan veilige fietsinfrastructuur - steeds vaker gaten in de ov-dienstverlening. Sommige plekken zien na 19u 's avonds geen bus meer en in het centrum liggen trein- en busstation onlogisch ver uit elkaar. Dit ontmoedigt mensen om het OV te gebruiken. Daarnaast kunnen de entrees richting het centrum en de historische linten versterkt worden, concrete voorbeelden hiervan zijn de route van Nulland naar Kerkrade-Centrum maar ook het beginpunt van de Bleijerheiderstraat.

Men zag kansen in het herbestemmen van leegstaande gebouwen zoals het voormalige gezondheidscentrum in Chevremont, het Bristolpand of een mogelijkheid tot het inbreiden van hofjes met woningen eromheen (cf. Ursulinenpark). Het gebouw van de voormalige sociale dienst, vlakbij de markt is reeds geruime tijd een doorn in het oog van iedereen. Indien afbraak niet haalbaar is, misschien een paar verdiepingen eraf toppen, gevel vergroenen en daktuinen erop? Hoe beter grip krijgen op langdurige rotte plekken in de gemeente blijft een prangende vraag. Op tal van plekken zag men 'niemandsland', publieke ruimte zonder functie, maar al te vaak in asfalt gegoten of bedekt met een laagje laagwaardig groen, ook wel 'groene woestijn' genoemd.

Mooie panden langs en nabij de historische linten ver-

dienen voor velen extra aandacht en her en der ook een opknapbeurt of een kwaliteitsvolle, verfrissende nieuwe invulling. Een diverser palet aan woon-werk-winkelcombinaties kan wellicht voor heropleving zorgen.

Daarnaast wezen bewoners erop dat plekken zoals Rolduckerveld die nu en de komende jaren een ware metamorfose ondergaan, ook aandacht verdienen in hun overgangsfase, desnoods door tijdelijke voorzieningen of activiteiten die mensen voorbereiden op/betrekken bij de nieuwe realiteit die eraan staat te komen. Ondanks de nieuwe vooruitzichten maken sommigen zich wel zorgen dat fouten uit het verleden gekopieerd worden: te veel huurwoningen, te weinig diversiteit van woningen, te weinig voorzieningen, te lage kwaliteit publieke ruimte, etc.

Willen we in de toekomst aantrekkelijk zijn voor jongeren - die Kerkrade hard nodig heeft - dan hebben zij ook een plek nodig in de wijk en moeten ze zich veilig - liefst te voet of per fiets - doorheen Kerkrade en de regio kunnen verplaatsen. Misschien moeten we in dat opzicht de ruimtelijke inbedding en invulling van scholen wel anders plannen naar de toekomst toe. Maar denk ook aan voorzieningen als bijvoorbeeld een jeugdhuis met repetitielokalen voor aanstormend muzikaal talent, een plek om huiswerk te kunnen maken (desnoods met begeleiding), een plek om zonder storen een feestje/optreden te kunnen houden.

Ook als we expat-gezinnen actief in de Medtech sector (waar Kerkrade zich sterk voor maakt) en jonge professionals uit bijvoorbeeld Aken willen verwelkomen, zal er behoefte zijn aan meertalig/engelstalig onderwijs, andere types woningen, kinderopvang, een kwalitatiever winkelaanbod, etc.

De manier waarop we ruimte inrichten is bepalend voor hoe een gemeenschap zich er kan ontplooiën. Ruimte kan plekken en mensen verbinden, maar ook afschermen, ze kan uitnodigen tot bepaalde activiteiten, toelaten om functies te combineren en heel wat meer. Als het op (het herstellen van) verbindingen aankomt, zagen de teams tal van mogelijkheden naar de toekomst toe in het doorbreken van de eenheidsworsten qua woongebieden zodat een diversere mix van publiek ontstaat in plaats van concentraties. Verbindingen tussen wijkkernen en buitengebied, tussen groen en bebouwing staat eveneens hoog op het verlanglijstje. Werkende bewoners hunkeren daarnaast naar meer aandacht voor activiteiten en voorzieningen die na werktijd toegankelijk zijn. Hoewel een verdere digitalisering wenselijk en onvermijdelijk is, merkt men ook op dat voor heel wat inwoners de digitale weg nog moeizaam verloopt. Een fysiek wijkcontactpunt - desnoods in samenwerking met wijkwerking - of een contactmoment waarop men aan één (mobiel) 'loket' voor vragen en/of hulp terecht kan staat ook in deze wijk op het wensenlijstje. Dit zou eventueel te combineren vallen met een dienst waarbij bewoners diensten met elkaar kunnen uitwisselen, elkaar een handje toesteken. Het zou ook een manier kunnen zijn om niet-werkende bewoners stapsgewijs te (re)activeren en meer bij het sociale weefsel te betrekken.

Wanneer de safariteams aan het eind van hun tocht een trofee mochten uitreiken voor kansrijke toplocaties in Kerkrade-Oost, vielen alvast plekken in de prijzen als het Stadspark en de HUB als dynamische plekken, Holz als een hemelse woonbuurt, het Ursulinenhof als een voorbeeld voor elders, maar ziet men ook mogelijkheden tot nieuwe combinaties langs de Caspar Sprokelstraat

Kortom, Kerkrade-Oost kent heel wat mooie plekken, maar ook diverse kansen om nog aantrekkelijker te worden voor bestaande en nieuwe bewoners.

Team Zebra, Team Luipaard, Team Tijger: jullie waren geweldig!

2.4 Tentoonstelling verhaallijnen bij 't Kirchroa van Mörje – 21 okt 2023

Op zaterdag 21 oktober organiseerde de gemeente Kerkrade in de HuB het festival 't Kirchrao va Mörje, een evenement gericht op een duurzame gemeente, waarbij vooruitkijken centraal stond. Op dit festival was een fair georganiseerd met verschillende stands over een toekomstig en duurzaam Kerkrade. Het projectteam omgevingsvisie presenteerde de vier verhaallijnen aan de hand van een tentoonstelling: de meergeneratiestad, de leefbare stad, de werkende stad en de klimaatbestendige stad. Alle deelnemers van de gebiedssafari's, de ketenpartners en de actieve deelnemers vanuit de enquête hebben een persoonlijke uitnodiging ontvangen voor de tentoonstelling (ongeveer 500 uitnodigingen verstuurd). Gedurende dag zijn ongeveer 75 inwoners van Kerkrade gesproken over de toekomst van de stad. Hieronder volgen de belangrijkste resultaten die als input voor de omgevingsvisie dienen.

Wat als Kerkrade ...?

Het projectteam omgevingsvisie heeft voor deze dag een tentoonstelling samengesteld van de vier verhaallijnen voor Kerkrade. Iedere verhaallijn zet een ander thema centraal en leidt tot een aantal ruimtelijke principes die we graag in de omgevingsvisie verwezenlijkt zouden willen zien:

- De meergeneratiestad, wat als Kerkrade de meest kindvriendelijke stad van Nederland zou zijn?
- De leefbare stad, wat als Kerkrade haar inwoners het meeste levensgeluk geeft?
- De werkende stad, wat als Kerkrade inzet op haar blijf klimaat?
- De klimaatbestendige stad, wat als de wilde natuur in de voortuin te vinden is?

De bezoekers van de fair zijn geïnformeerd over de vier verhaallijnen en met hen is het gesprek aangegaan over de wenselijkheid van de verhaallijnen zelf, de ruimtelijke principes daarbinnen en hoe we een stap kunnen maken van vier verhalen naar één visie.

Prioriteren

Bij het uitwerken van de verhaallijnen naar één visie zullen we ruimtelijke ingrepen moeten gaan prioriteren. Niet alles zal altijd samen een plek kunnen krijgen. Begrijpen de bezoekers de verhaallijnen of missen zij thema's? Welke principes of bouwstenen geven de bezoekers zelf prioriteit boven de andere? De gesprekken op de dag waren heel divers. Bijna iedereen was bewoner van de gemeente.

Figuur 9 Participatiefoto 't Kirchroa va Mörje

Soms spraken we over grote lijnen, soms over problemen dichtbij huis. Enkele elementen uit de gesprekken:

De **meergeneratiestad** was een verhaallijn die sterk werd herkend. Gesprekken gingen in dat kader snel over verkeersveiligheid, waarbij de Drievogelstraat en de toegang tot de buitenring vanuit Eygelshoven als plekken voor aandacht naar voren kwamen. Op beide locaties vormt snelheid en drukte een probleem voor de leefbaarheid en veilig oversteken.

Ook het belang voor een kindvriendelijke omgeving werd gezien. Men zag het wegtrekken van jonge mensen als een probleem voor het in stand houden van voorzieningen, mantelzorg en daarmee de afhankelijkheid van publieke instellingen.

Als gezinnen in Kerkrade blijven, blijft ook het brede sociale vangnet in stand. Elementen van een kindvriendelijke omgeving waren volgens de bezoekers het hebben van scholen nabij huis en aandacht voor speelvoorzieningen of veilige speelomgevingen.

Alle bouwstenen van de meergeneratiestad werden in verschillende samenstellingen uitgekozen als prioritair voor de visie:

- Veilige routes voor de allerkleinsten;
- Gezonde schoolomgevingen;
- Divers woningaanbod;
- Koele groengebieden nabij.

Een andere verhaallijn waar veel interesse naar uitging was de **klimaatbestendige stad**. Veel bezoekers benoemden de natuur en het omliggende landschap als een grote kwaliteit van Kerkrade.

Het werd veelvuldig benut voor kleinere en grotere wandelingen. Een bezoeker had wilde herten gezien in het Hambos en een andere noemde de Dutch Mountain Trail de mooiste lange afstandswandeling van Nederland en er werd gesproken over het belang van andere langere recreatieve routes richting Duitsland.

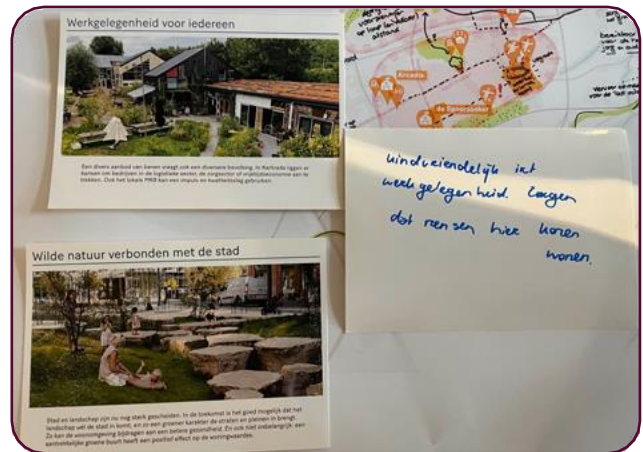
Maar vaker gingen de gesprekken rondom deze verhaallijn over de klimaatproblematiek. Hoe er in Eygelshoven toch echt een gezamenlijke oplossing nodig is om het overlopen van straten en tuinen bij hevige regenval tegen te gaan. En ook de hitte en verharding in de stad zelf was een punt van herkenning. Bouwstenen:

- Wilde natuur verbonden met de stad, was voor bijna iedereen de basis om te starten;
- Vergroenen van de werk- en woongebieden.

Zoals benoemd kwam verkeersveiligheid vaak naar voren in de gesprekken. Het projectteam heeft daarbij gepolst hoe men aankeek tegen het idee om de historische linten om te zetten naar fietsstraten, zoals benoemd in de **leefbare stad**. Daar werd geen bezwaar tegen gezien en juist als zeer wenselijk om de drukte in de linten te verminderen. Ook de combinatie met het versterken van de buurtcentra werd omarmd. Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze twee bouwstenen ook veelvuldig terugkomen in de gemaakte verhaallijnen:

- Dynamische groene verbindingen;
- Complete en aantrekkelijke wijkknooppunten

Bezoekers konden de bouwstenen vanuit de verhaallijnen ook zelf combineren naar de voor hun gewenste verhaallijn voor de visie. Op de volgende pagina zijn enkele combinaties van bouwstenen te zien zoals deze tijdens de fair zijn samengesteld.

Figuur 10 Voorbeelden van participatieopbrengst tijdens 't Kirchroa va Mörje

2.5 Toelichting bij Beleef Kerkrade TV – 3 sept 2023

Tijdens aflevering 25 van Beleef Kerkrade TV heeft wethouder John Roland een korte toelichting gegeven over de omgevingsvisie, hierbij is vooral ingegaan op het onderdeel burgerparticipatie en waar de gemeente nu staat in het planproces. Tijdens de toelichting werd de postkaart aangehaald als onderdeel van de campagne, de inwoners van Kerkrade worden gevraagd om de enquête in te vullen en vooral hun ideeën met de gemeente te delen. Hoe ziet u Kerkrade over 25 jaar? Belangrijke thema's zoals wonen, natuur maar ook het grensoverstijgende karakter van Kerkrade worden aangekaart. Burgerparticipatie bij de omgevingsvisie gaat over verschillende schaalniveaus, aan sich gaat het vooral over strategisch niveau, echter worden kleine ideeën ook meegenomen. Verder wordt het belang van Gemeenteteiler benadrukt, hierin wordt alles vastgelegd zodat deze informatie over een paar jaar nog steeds bruikbaar kan zijn. Inwoners die over minder digitale vaardigheden beschikken worden door de gemeente geholpen.

2.6 Toelichting/interactieve sessie bij de Jongerenraad Kerkrade – 12 dec 2023

De gemeente Kerkrade beschikt over een Jongerenadviesraad (JARK). De Jongerenadviesraad brengt advies uit over allerlei vraagstukken en ontwikkelingen die er spelen binnen de gemeente. Jongeren hebben daarmee een officiële stem richting het gemeentebestuur. Het motto: 'door jongeren, met jongeren, voor jongeren'. De JARK bestaat uit jongeren tussen de 12 en 27 jaar en kunnen meedenken over beleid. De gemeente werkt samen met het Vista College, VMBO Holz en het welzijnswerk van Impuls om jongeren te werven voor de JARK. De omgevingsvisie was een van de onderwerpen die behandeld werd bij de JARK op 12 december. Belangrijk om daarbij te vermelden is dat slechts 2 van de 15 jongeren aanwezig waren, daarnaast is er al in november een poging gedaan om aan te sluiten bij de JARK, ook toen waren er te veel afmeldingen. Ondanks dat er slechts twee jongeren aanwezig waren is er toch nuttige informatie opgehaald, hieronder een opsomming:

- De jongeren benadrukken het belang van een langetermijnvisie voor de gemeente. Als er niet in een vroeg stadium wordt bedacht om de problemen van de toekomst op te lossen, zal er nooit iets gebeuren.
- Verkeersveiligheid:
 - o Een van de jongeren maakt gebruik van de fietsroute tussen Eygelshoven en de Holz, er wordt benadrukt dat deze route niet veilig aanvoelt. Het gaat met name om het stuk naast de N299.
 - o Een van de andere jongeren gaat dagelijks te voet naar school, vanuit Kerkrade-Centrum naar de Holz. Er wordt te vaak hard gereden en er zijn te weinig veilige oversteekplaatsen.
 - o Ook verplaatsen de jongeren zich liever niet in het donker, ze voelen zich hier niet veilig bij.
- Rodaboulevard:
 - o Jongeren waarderen de Rodaboulevard omdat hier aantrekkelijke voorzieningen zijn: bijv. de bioscoop.
 - o Bereikbaarheid met de fiets is niet goed op de Rodaboulevard
 - o Busstation ligt op een onlogische plek en wordt ook als onveilig ervaren
- Kerkrade wordt niet ervaren als een winkelstad. Wanneer de jongeren gaan winkelen, gaan ze sneller naar een grote stad te gaan bijv. Heerlen, Aken of Maastricht. Daarnaast wordt het centrum van Kerkrade als te duur ervaren.
- Belang van betaalbare woningen met voldoende parkeervoorzieningen, momenteel zijn straten vaak erg vol omdat men aan de straatzijde moet parkeren door een gebrek aan ruimte op een eigen perceel.

- Volgens de jongeren ontbreken er kwalitatieve ontmoetingsplekken. Nu zijn het vaak onveilige hangplekken of speeltuinen (voor kleine kinderen). De jongeren hebben vooral behoefte aan sportgelegenheden zoals een basketbalveld of trapveldjes (of multifunctionele speelplekken). Daarnaast hechten ze waarde aan 'groene hangplekken'.
- Te veel autogebruik rondom de school (VMBO Holz).
- De jongeren weten nog niet goed wat ze willen gaan doen als vervolgopleiding. Het valt hun wel op dat ze snel aangewezen zijn op plekken buiten Parkstad, zo werd Sittard, Maastricht en Eindhoven benoemd voor een vervolgopleiding. Dit terwijl de jongeren wel graag in de omgeving willen blijven om een vervolgopleiding te doen.

2.7 Strategische Principes omgevingsvisie bij 't Kirchroa va Mörje – 12 okt 2024

Net zoals in 2023 heeft het projectteam van de omgevingsvisie deelgenomen aan de fair van 't Kirchroa va Mörje. Ditmaal presenteerde de gemeente de verschillende strategische principes die zijn voortgevloeid uit de vier verhaallijnen. De dag werd ingestoken rondom vraagstukken zoals: waar moet de gemeente in de toekomst gaan bouwen? Hoe zorgen we ervoor dat de jongeren binnen Kerkrade blijven en ook gaan werken in de regio? Hoe transformeren we de historische linten tot veilige straten waar ook plek is voor fietsers en wandelaars? Hoe behouden we het voorzieningenniveau binnen de gemeente? Op welke plekken is vergroening het hardste nodig? In totaal zijn zo'n 50 inwoners/stakeholders van de gemeente gesproken op deze dag. Inwoners konden per strategisch principe zelf een aantal kaarten uitzoeken die zij zelf het belangrijkste vonden. Hieronder zijn een aantal voorbeelden van de kaarten waar de deelnemers uit konden kiezen.

Aanpak van historische linten

Complete en aantrekkelijke wijkknooppunten

Klimaatadaptief en aantrekkelijk wonen

Veilige buurtroutes voor de allerkleinste

Figuur 11 Concrete maatregelen met betrekking tot de principes van de omgevingsvisie

Tijdens het festival is er met een diversiteit aan inwoners gepraat, hieronder volgen de belangrijkste gesprekken die input hebben geleverd voor de omgevingsvisie:

Inwoner van Eygelshoven

Meer aandacht voor groen bij reconstructies (Voorbeeld buitengebied)

Mogelijke locatie: Eygelshoven omgeving IKC

- Inwoner heeft interesse om zelf te vergroenen binnen zijn straat in Eygelshoven (initiatief van onderop)
- Bij reconstructie slechts 4 bomen op 500m. Dat is te weinig. De gemeente zou het goede voorbeeld moeten geven.

Jong gezin

Aandacht voor kinderen + veilige en prettige fietsinfra

(Voorbeeld campus, natuur in de stad, medium centrum, veilige routes)

- Let op dat er ruimte blijft voor MKB op verschillende plekken (levendigheid)
- Kans lokaal produceren van voedsel

Senior man

Samenwerking over gemeentegrenzen heen opzoeken. Waarom bijvoorbeeld werkgebieden niet bundelen i.p.v. al die kleine snippers.

Het blijven waarderen van het verleden is belangrijk. Gemiste kans dat mijnhistorie grotendeels is verdwenen. Juist de lokale geschiedenis vieren.

Senior vrouw

Terwinselen/patiowoning, veel last van hittestress, voortuinen worden versteend, weinig groen in openbare ruimte.

- Fietsnetwerk, 15 min stad stimuleren
- Inzetten op vergroening, ook van daken en gevels

Senior echtpaar

Waubacherveld, prettig wonen. Er is weinig veranderd door de jaren heen.

Aandacht voor verkeer (goederen treinen) + meer fietsgebruik.

Aandacht voor nieuwe woningen. Met name voor ouderen, zodat ook doorstroming op gang kan komen. Veel ouderen wonen nu in grote woningen waar ze op termijn niet kunnen blijven wonen. Niet het groene buitengebied volbouwen. Bouw in de centra.

Senior vrouw

Mevrouw woont zelf in de buurt 'De Gracht':

- Belang van station in Kerkrade West, zou ideaal zijn als ov-verbinding voor de Gracht.
- Vanuit Gracht zijn voorzieningen goed te voet te bereiken (Carboonplein).
- Mensen helpen elkaar in flats Heemwonen er is sprake van samenhangigheid.
- Gemeente is heel erg gericht op de auto, zonder dat wordt je leefwereld al snel klein.
- Komt alleen buiten Kerkrade-West voor bezoek aan de kapper en Kerkrade centrum.

Volwassen man

Wijkcentra overleind houden heel belangrijk. Het is hier fijn wonen, maar buiten de gemeente lijken mensen dat niet te zien, dit is een gemiste kans.

Jong stel

Het is hier heel dichtbebouwd. We zouden graag meer speeltuinen en groen zien in de wijken, maar ook in straten en industriegebieden. Natuur en wonen. Aandacht voor het water laten zien. Meer ruimte voor rustgebieden/plekken. Zitplekken aan water waar kinderen kunnen spelen en ouders ontspannen. Ook ruimte voor water op de bedrijventerreinen zodat je daar goed pauze kan houden. Niet alleen werken.

Horecagelegenheid aan het water. Water met een natuurlijke uitstraling. Groene gevels/daken etc. Nu zien we te veel beton. Idee van verbondenheid als je meer groen hebt.

Er zijn niet genoeg duurzame en gezellige woningen. Het is nu ofwel duur of niet gezellig. Meer verbinden zodat ook de mensen verbinding krijgen. Bijvoorbeeld Bleijerheide of achter stadspark. Maar dat zijn wel dure woningen. Dure huizen en huurhuizen samenbrengen. Meer integratie is ook meer begrip.

We willen veilige buurten voor kinderen, waar op straat gespeeld kan worden. Andere plekken waar auto's rijden zodat kinderen terug de straat op kunnen. Verdichting bij station, reizen met de trein is aantrekkelijk. Station beter verbinden met het centrum met ruimte voor cafés en voorzieningen. Heerlen als voorbeeld.

Elke buurt van Maastricht is gezellig ingericht je hebt daar alles. Hier past het beter om meerdere kleine centra te hebben. De 15-minuten stad.

We missen sport en leisure in de stad. Skaten en spelen. Maar dan het liefste wel groen. Neem groen, sporten en spelen samen. Niet alles op een aparte plek. Goede voetbal pleinen, skateparken met prullenbak, buitensporten ook voor gezinnen. Veilig fietsen voor kinderen. Kleine bedrijven in de wijken waar je kunt wonen en werken.

Duurzame energievoorzieningen, samenwerking met het buitenland voor de grotere schaal. Kijken naar andere landen en samenwerken om meer visie en middelen te hebben.

Volwassen vrouw

Voor iedereen zijn alle basisvoorzieningen (scholen etc.) aanwezig en betaalbaar. Men moet zich veilig kunnen voelen. Ook buiten het centrum kunnen ontmoeten om zich te kunnen ontspannen en gezond blijven.

Ontmoeten in de buurt, met name voor oudere mensen, waar ze zich veilig voelen. Nu is dat een probleem en gaan mensen weinig naar buiten. Wandelpaden in de natuur voor senioren, meer aandacht voor kleine, toegankelijke routes.

Senior man

Groen toegankelijker maken, bijvoorbeeld bankjes en leuningen.

Inwoner Kerkrade-West

Recreëren en ontmoeten in groengebieden nabij, meer naar ontmoeting kijken, bomen planten, buitenmeubels, brasserie open (sluit nu om 4 uur), rookvrij terras. Ook op de grote markt een plek voor te roken en de rest rookvrij.

Locatie: Carboonplein, Carterstraat. Er staan veel auto's omdat je er niet kan stoppen. Auto's zouden daar niet moeten parkeren want er is een speciale parking. Maak echte pleinen om de gezelligheid te kunnen ervaren.

Volwassen man

Versterken van sponswerking (voorbeelden klimaatadaptief wonen, wonen en werken gemixt, verdichting bij stations, small en xs centra, medium centrum) Zorg voor basisvoorzieningen en gezelligheid. Toon dat er gewerkt wordt. Mogelijke locatie: Markt in Eygelshoven.

Beneden in het dorp is een grote kuil (wateroverlast)

- Er is een relatie tussen groen en temperatuur
- Duurzame basisvoorzieningen
- Winkels staan leeg en worden gebruikt als woning
- Wonen, werken, scholen nabij stations
- Te veel aandacht naar de grote schaal, kijk ook naar het kleine met basisvoorzieningen voor de buurt.

Dorpsgevoel. Kerkrade moet een stad zijn, maar is het niet. Beter een goed dorp dan een kleine stad. Een stad met dorpen waar voorzieningen in de buurt zijn, gemoedelijk, bereikbaar met ov (of ook het werk in de buurt hebben), met cafés maar ook groen.

Inwoner Eygelshoven

Voorbeelden klimaatadaptief en aantrekkelijk wonen, informele routes door het groen, water zichtbaar en beleefbaar in de wijk, wonen en werken gemixt.

- Strijthagerbeek ontkluisen: Gulpen een goed voorbeeld
- Ruimte voor water (fonteinen?)

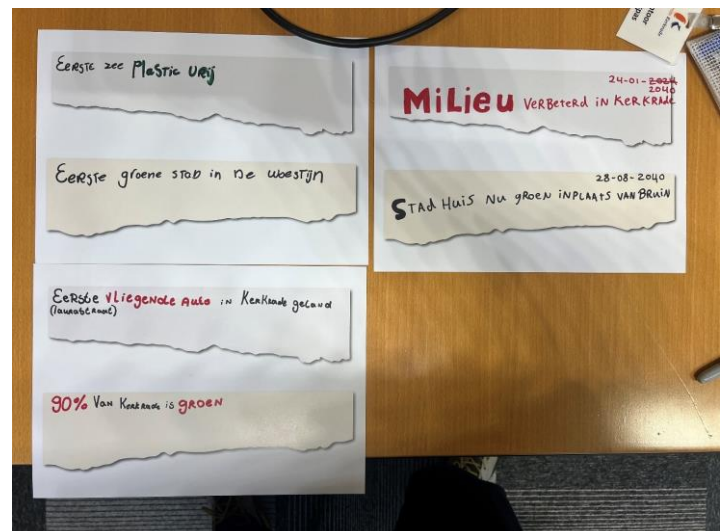
Locatie: noord, markt Eygelshoven Niet allen de marktfunctie aantrekkelijk maken maar ook door de week. In de avond meer cafés, bistro's, bomen, open plekken met groen waar water kan doorstromen.

Figuur 12 Sfeerbeeld tijdens het Kirchroa va Mörje 2024

2.8 Het Martin Buber & omgevingsvisie – werksessie met leerlingen 5 feb 2025

Op februari 2025 heeft het projectteam omgevingsvisie een sessie georganiseerd samen met 6 leerlingen en 2 leraren van Het Martin Buber. De doelgroep jongeren is moeilijk te bereiken bij trajecten zoals een omgevingsvisie en was tot dusver ondervertegenwoordigd. Tijdens de sessie hebben de leerlingen eerst een toelichting gekregen over de omgevingsvisie, waarbij aan hen werd gevraagd wat zij belangrijk vinden voor de toekomst van Kerkrade. Vervolgens gingen de leerlingen met verschillende opdrachten aan de slag: het invullen van een mindmap per strategisch principe, een toekomstbeeld voor Kerkrade tekenen, een krantenkop voor de toekomst verzinnen en tot slot konden de leerlingen aan de hand van AI-beelden een gebouw in Kerkrade transformeren. Door de leerlingen wordt aangegeven welke plekken ze in Kerkrade graag anders zien, met AI-bewerking wordt een ander beeld geschetst voor bijv. de Markt in Kerkrade-Centrum, het Socioproject en de Rodahal. Hieronder volgen eerst een aantal sfeerbeelden van de sessie en vervolgens wordt ingegaan op welke input wordt gebruikt voor de omgevingsvisie.

Figuur 13 Sfeerbeelden tijdens de participatiesessie met Het Martin Buber

Input voor de omgevingsvisie:

- Leerlingen geven aan dat Kerkrade een versteende uitstraling heeft en zouden richting 2050 meer vergroening willen zien. Daarbij zien ze ook kansen in groene gevels en daken.
- Er is een verwachting dat er meer zwerfvuil op straat zal zijn, het valt de leerlingen op dat mensen steeds makkelijker worden om afval overal te dumpen.
- De leerlingen wensen meer levendigheid, gezelligheid en meer spelende kinderen op straat, op veel plekken voelt het vaak leeg.
- Meer voorzieningen voor jongeren, wanneer de leerlingen willen gaan winkelen ontbreken er aantrekkelijke winkels in Kerkrade. Hiervoor trekken ze naar Heerlen.
- Pleinen zoals Kerkrade-centrum bieden kansen om anders ingericht te worden, meer richten op vergroenen en ontmoeten (meter waterspelen op de pleinen). Daarnaast wordt ook aangegeven dat het plein/de markt in Kerkrade-Centrum in de zomer wel levendig is.
 - o Ze geven dan ook mee, het is leuk om een plein anders in te richten, echter in de winter zal het alsnog leeg zijn.
 - o Leerlingen vragen zich dan ook af waar de auto's wel moeten parkeren als veel pleinen anders worden ingericht?
- Een tweetal leerlingen wonen in Bleijerheide en ervaren dat het fietsen op de historische linten onveilig en niet prettig is.
- De leerlingen maken veel gebruik van het buitengebied in Kerkrade (Anstelvallei en Wormdal) maar ook in Parkstad (Brunsummerheide). Ze gaan niet alleen wandelen maar bouwen bijv. ook hutten in het stadspark.
- Monumentale panden binnen de gemeente zoveel mogelijk behouden en ook recreatiever insteken. Ook met (referentie) borden aangeven wat de betekenis van het monument is.
- Standaard groene daken op nieuwbouw, als dit op steeds meer plekken gaat gebeuren geeft dit de stad een mooiere uitstraling.
- Veilige fietsenstallingen.
- Ecoducten zodat dieren veilig kunnen oversteken.
- Duidelijke afbakening tussen auto, fiets en wandelpad. Op veel straten beweegt nu alles door elkaar wat voor onveilige situaties kan zorgen. Er moet meer ruimte komen voor de fietser in Kerkrade.
- Minder geparkeerde auto's langs de weg.
- Voor iedereen schaduw- en grasplekken, vooral in de zomer waar kinderen kunnen spelen.
- De school als ontmoetingsplek in de stad, voor de komst van Het Martin Buber was het minder levendig in Kerkrade-Centrum.
- Meer activiteiten voor jongeren in de stad.
- Het station in Kerkrade-Centrum heeft geen stationsgebouw meer, dat zou een toevoeging zijn om het station meer in te richten als een landmark. Er wordt geen verbinding ervaren tussen het treinstation en het centrum van Kerkrade.
- Meer winkels in één gebouw, zodat ze langer overleefd kunnen blijven. Op andere plekken moeten winkels plaatsmaken voor woningen.
- Vergroenen sportscholen, sportscholen hebben vaak een uitstraling van een bedrijfsgebouw, dit past niet bij de activiteit die men gaat doen in een sportschool.
- Meer buitenspeelplekken.
- Plukvelden en bijenvelden in het buitengebied.
- Stiltegebieden in het buitengebied, waar mensen tot rust kunnen komen.
- Minder rondzwerfend afval en men moet op de paden blijven in het buitengebied.

Gemeenteraad

3 Gemeenteraad

3.1 Thema-avond Omgevingswet en omgevingsvisie – 11 jan 2023

Eerste ambtelijke toelichting gegeven op 11 januari 2023. Tijdens deze sessie werd ingegaan om de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de start van de omgevingsvisie. Met name het planproces van de omgevingsvisie werd toegelicht. De sessie is terug te kijken op:

<https://kerkrade.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/e4d405b1-912b-4ee1-9f4c-79a27aca0d81>

3.2 Laatste raadswerkgroep Omgevingswet – 19 apr 2023

Toelichting Stand van zaken Omgevingsvisie, toelichting kansen en uitdagingen per gebiedstypen, eerste doorkijk naar de verhaallijnen.

- Stand van zaken participatie planproces Omgevingsvisie (o.a. opstellen postkaart + QR-code “Gemeentepeiler”)
- Toelichting eerste conceptstukken fase 1 Omgevingsvisie (gebiedsbiografieën, kansen en uitdagingen)

Nadat de raadswerkgroep Omgevingswet is stopgezet, is de raad betrokken gebleven bij het proces van de omgevingsvisie via informatiebrieven, informatieavonden en een veldbezoek.

3.3 Bezoek bedrijventerreinen met raadsleden – 7 juli 2023

Op 7 juli 2023 heeft er een werkbezoek bedrijventerreinen plaatsgevonden. De bedrijventerreinen Willem Sophia en Dentgenbach zijn bezocht. Doel van deze bezoeken is om raads- en commissieleden mee te nemen in de thema’s die hier spelen, actuele thema’s maar ook met het oog op de Omgevingsvisie. De sessie was bedoeld om raadsleden op informele manier te informeren door middel van een veldbezoek.

Kerkrade kent vier gebiedstypen in kader van de Omgevingsvisie (toekomstvisie tot 2040): woongebieden, centrumgebieden, buitengebied en bedrijventerreinen. Richting 2040 zullen veel ontwikkelingen plaatsvinden op de bedrijventerreinen, denk aan verduurzaming, vergroening, herontwikkeling, vestiging van logistieke centra, werkgelegenheid, verkeerstoename en bereikbaarheid met het openbaar vervoer en langzaam verkeer. De ontwikkeling op het Wisosplit terrein laat zien wat er in de toekomst allemaal gaat veranderen en Boston Scientific is een goed voorbeeld van sterke werkgelegenheid binnen Kerkrade. Tijdens dit bezoek konden raadsleden op informele wijze verder kennis maken met het gebiedstype bedrijventerreinen en ervaren hoe dynamisch deze gebieden zijn. Ook zaken zoals aantrekkingskracht, beleving/aantrekkelijk maken en aanpak hittestress was onderdeel van het programma.

3.4 Thema-avond omgevingsvisie – 27 feb 2024

Tijdens de thema-avond werd ingegaan op de verschillende keninstrumenten van de Omgevingswet. Rondom de Omgevingswet wordt kort ingegaan op hoe de inwerkingtreding van de wet verloopt, rondom het omgevingsplan wordt beschreven hoe ontwikkelingen worden mogelijk gemaakt in 2024 en hoe we komen tot één definitief omgevingsplan vóór 2032. Het grootste gedeelte van de avond wordt besteed aan de omgevingsvisie, de volgende onderdelen worden toegelicht:

- Proces en routekaart
- Burgerparticipatie, wat is er tot zover gebeurd?
- Toelichting op de vier verhaallijnen (Meergeneratiestad, Leefbare stad, Werkende stad en Klimaatbestendige stad)

- Botsproef en doorkijk conceptvisie

Tijdens de sessie zijn door raadsleden verschillende vragen gesteld over de omgevingsvisie, de sessie is opgenomen en terug te kijken via Ibabs:

<https://kerkrade.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/50a33fb9-be61-4114-a378-c7129befbaef>

Tijdens de sessie werden verschillende vragen gesteld over de omgevingsvisie en het participatietraject. Na de algemene presentatie heeft er nog een interactief gedeelte plaatsgevonden zoals te zien op onderstaande afbeelding. Hieronder volgen de belangrijkste punten die uit de informatieavond naar voren kwamen:

- Hoe worden de 250 respondenten die actief betrokken willen worden op de hoogte gehouden van de omgevingsvisie? En wat is de leeftijd van deze respondenten, is dit representatief?
- Wat is de 3-30-300 regel en hoe krijgt dit een plek in de omgevingsvisie?
- Is er ruimte voor een camping binnen de gemeente? Staat dit wel goed op de kaart?
- Wat zijn skaeve huze? Hoort dit bij de omgevingsvisie?
- Hoe is teruggekoppeld richting deelnemers van de enquête/postkaart? In totaal hebben ruim 1000 respondenten gereageerd, hoe representatief is deze groep?
- Wordt er samen gewerkt met andere Parkstad gemeenten of moet iedereen zelf het wiel uitvinden?
- Krijgt Kerkrade Bruist een plek in de omgevingsvisie?

Figuur 14 Sfeerbeeld thema-avond omgevingsvisie

3.5 Thema-avond omgevingsvisie – 19 nov 2024

Op 19 november 2024 stond de laatste informele informatieavond over de omgevingsvisie gepland voordat het ontwerp van de omgevingsvisie in Q2 van 2025 wordt aangeboden aan de commissie GEZ en de gemeenteraad. De definitieve omgevingsvisie wordt vervolgens in Q4 van 2025 ter besluitvorming aangeboden.

Tijdens de informatieavond worden de volgende onderdelen toegelicht:

1. Proces en planning richting besluitvorming
2. Terugkoppeling laatste informatieavond & wat is opgehaald bij inwoners tijdens 't Kirchoa va Mörje?
3. Mer-procedure omgevingsvisie – stand van zaken
4. Korte terugblik op de vier verhaallijnen
5. Toelichting op de vijf ruimtelijke principes – als basis voor de omgevingsvisie

Figuur 15 Tentoonstelling van de vier verhaallijnen in de raadszaal

De sessie is informatief (proces en inhoud) van aard, waarbij de stand van zaken tot nu toe wordt aangegeven met een doorkijk naar de verdere planning, waaronder vaststelling door de gemeenteraad. Tijdens de sessie is er ruimte voor het stellen van vragen, het maken van opmerkingen en is er na de pauze een interactief gedeelte. De vijf ruimtelijke principes kan men tijdens de pauze bekijken op verschillende A0-borden. De informatieavond op 19 november 2024 is de laatste informele sessie voordat de omgevingsvisie het formele besluitvormingsproces ingaat. De sessie is terug te kijken via de volgende link:

<https://kerkrade.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/efbe65f2-10a7-4d59-866c-3ba04b50d8ea>

Hieronder volgen de belangrijkste punten die zijn voortgekomen uit de informatiesessie:

- De kinderen/jongeren in Kerkrade zijn een ondervertegenwoordigde groep in het participatietraject. Gevraagd wordt om de Kinderraad en het Martin Buber te betrekken bij de visie. Er liggen al een aantal adviezen vanuit de kinderraad (o.a. meer natuur), het Martin Buber is in februari 2025 betrokken bij de omgevingsvisie. De kinderraad is niet afzonderlijk betrokken bij de totstandkoming van de omgevingsvisie. Wel zijn de eerder adviezen afgegeven door de kinderraad met betrekking tot “meer natuur”, denk aan: terugplaatsen natuur, 3-30-300 regel toepassen, groene plek in elke buurt, en dat groen met elkaar verbonden moet worden. Dit is concreet opgenomen in de ontwerp omgevingsvisie. Daarnaast is er ook een advies afgegeven over thema “veiligheidsveiligheid”. Dit komt ook nadrukkelijk terug in de omgevingsvisie, denk aan: veilige schoolomgeving, meer inzetten op fietsen, omvormen historische linten en minder autogebruik op termijn.
- Jongerenadviesraad betrekken bij de omgevingsvisie. Dit is gedaan via beroepscollege de Holz, maar er was een zeer beperkte opkomst (2 leerlingen).

- Verduurzaming Chemelot, betrekken regio. Is dat een bekend verhaal? Dat betekent ook mogelijk iets voor werkgelegenheid. Dit is in relatie tot circulaire economie mogelijk een kans maar ook een bedreiging (circulaire economie kost veel ruimte en kent een hoge milieucategorie). In de omgevingsvisie wordt hier rekening mee gehouden.
- Het stuwmeer (de Cranenweyer) is slecht toegankelijk voor oudere mensen, het is een fijne plek voor vissers. Hoe hou je dat soort plekken ook toegankelijk? Bosrand wordt goed beschermd. Maar aan de andere zijde veel sprake van erosie. Daarbij wordt opgemerkt dat niet alles in de omgevingsvisie geregeld kan worden, dit soort vraagstukken zijn te specifiek voor een omgevingsvisie.
- Door de samenvoeging van scholen ontstaat er ook meer verkeer naar een plek. Daar worden kinderen wellicht de dupe van. Moeten we dan straten autovrij gaan inrichten? Waar moet men parkeren? Wat zijn mogelijkheden om eenrichtingsverkeer toe te passen bij de scholen?
- Wanneer de historische linten anders worden ingericht, waarbij de auto niet meer op nummer 1 staat, waar moeten de auto's dan parkeren? Er liggen kansen om achterterreinen van de historische linten in te zetten voor parkeren.
- In hoeverre wordt de ondergrond benut bij nieuwe ontwikkelingen, parkeren in een parkeergarage is wenselijk maar duur. Bij nieuwe ontwikkelingen ook de ruimte onder de grond benutten of in meer lagen.
- Groen op bedrijventerrein Dentgenbach en rondom de gracht wordt gemist op de kaart.
- Voorkomen dat vrachtwagens door de wijk rijden, kunnen deze voertuigen niet andere routes nemen?
- Centrum typering (XL, L etc.): is het enige wat in het engels staat beschreven, kunnen we dat niet vertalen?

Ketenpartners

4 Ketenpartners

De gemeente Kerkrade beschikt over verschillende ketenpartners die een belangrijke rol spelen in het beleid van de fysieke leefomgeving. Deze stakeholders zijn gedurende het planproces op verschillende manieren betrokken bij de omgevingsvisie. Zo is er een toekomstduik georganiseerd en zijn er aparte gesprekken gevoerd met de Provincie Limburg, IVN Kerkrade, agrariërs, Rolduc en St. Limburgs Landschap. Vervolgens is er vlak voor het opstellen nog een extra stakeholdersbijeenkomst georganiseerd op 12 december 2024, waarbij de richting van de visie werd toegelicht. Tot slot hebben alle ketenpartners een eerste concept ontwerp omgevingsvisie ontvangen, waar men informeel op kon reageren. In de onderstaande tabel zijn de ketenpartner van de omgevingsvisie weergegeven:

HEEMwonen	Wonen Zuid	Wonen Limburg	Bewonersplatforms	Adviesraden
NMF Limburg	Meander	Provincie Limburg	Stadsregio Parkstad	Parkstad gemeenten
Waterschap Limburg	BTM Parkstad	Veiligheidsregio ZL	IVN Kerkrade	GGD ZL
Stichting Limburgs Landschap	Movare	Enexis	WML	Visit ZL
Rolduc	TenneT	Omgevingsdienst ZL	Fietzersbond	LLTB

Figuur 16 Betrokken ketenpartners omgevingsvisie Kerkrade

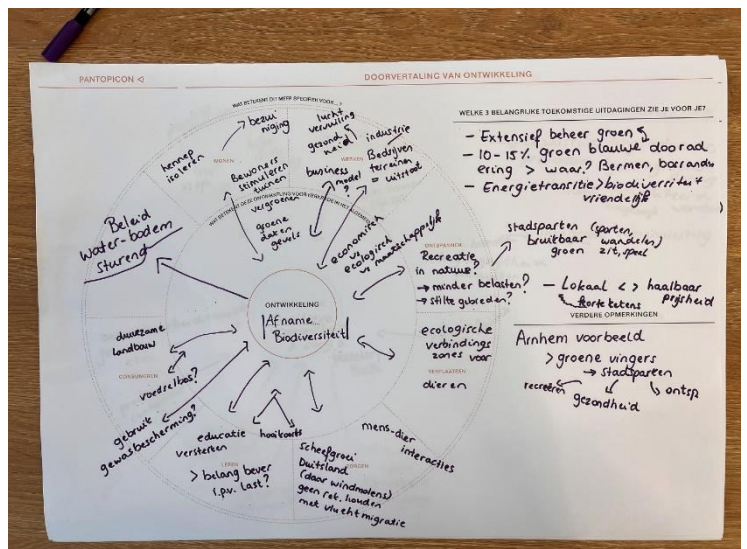
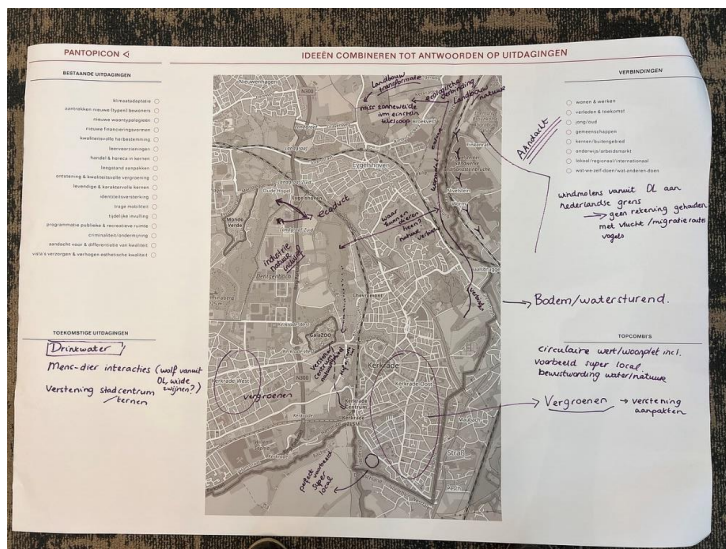
4.1 Toekomstduik Omgevingsvisie – 4 juli 2023

De ketenpartners zijn op 4 juli 2023 voor het eerst betrokken bij de omgevingsvisie, middels een toekomstduik nam de gemeente de partners mee in het planproces en de uitdagingen voor de toekomst. De gemeente gaf een eerste doorkijk richting 2040, op basis van de nulmeting en de gebiedsbiografieën die zijn opgesteld. De volgende gebiedstypen stonden centraal in de sessie: woongebieden, werkgebieden, buitengebied, centrumgebied en de hoofdinfrastructuur. Ook werd een eerste doorkijk gegeven richting de vier verhaallijnen.

Het doel van de toekomstduik was tweedelig. Enerzijds werd stilgestaan bij de ontwikkelingen, kansen en uitdagingen die de komende jaren op de gemeente afkomen. Dit ging over verschillende soorten ontwikkelingen: ruimtelijk, demografisch, economisch, sociaal, cultureel, technologisch, ecologisch en politieke ontwikkelingen. Het programma zag er als volgt uit:

- Inloop & introductie
- Resultaten van de nulmeting en gebiedssafari's
- Een duik in de toekomst
- Hoe gaat men elders op vernieuwende wijze met ruimtelijke kansen en uitdagingen om?

Door de ketenpartners is aangegeven dat de volgende thema's van belang zijn bij de omgevingsvisie: biodiversiteit, eenzaamheid, ondermijning, wantrouwen overheid, positieve gezondheid, klimaatverandering, vergroening, woonopgave en diversiteit in woningbouwplannen, netcongestie, landbouw en mobiliteit. Hieronder is op twee manieren weergegeven op welke wijze de ketenpartners input konden leveren op de verschillende thema's. Middels kaarten en mindmaps werden knelpunten en uitdagingen binnen de gemeente aangegeven. De toekomstduik stond in het teken van informeren vanuit de gemeente en voor het eerst ophalen bij ketenpartners wat zij belangrijk vinden. Een uitgebreide analyse is samengevoegd bij de stakeholdersbijeenkomst op 12 december 2024, dit laat zien welke input uiteindelijk een plek heeft gekregen binnen de verhaallijnen en strategische principes.

Figuur 17 Kaarten en mindmaps tijdens toekomstduik

Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste input van de stakeholdersbijeenkomst:

- Nadruk op demografie; hoe maak je de omslag in de behoeftes van ouderen naar jongeren (na de vergrijzings-piek in 2035?). De gemeente krijgt na die tijd te maken met een andere bevolkingssamenstelling.
- Hittestress. Is zowel voor ouderen als voor jongeren een gevaar. Het gaat om kwetsbare doelgroepen.
- Er liggen grote kansen in Kerkrade om de verharding te laten afnemen.
- Richting de toekomst worden de ruimteclaims alleen maar groter, ondergronds en bovengronds. Ondergronds worden zaken benoemd zoals kabels, trafostations, energiestations, 1 op de 3 straten zal in de toekomst opengaan.
- Hoe gaat de gemeente om met hernieuwbare energie? Met name windenergie in relatie tot de Einsteintelecoop met dit een onmogelijke ontwikkeling. Dit geldt voor een gedeelte van Kerkrade. Zon op daken is een goed alternatief, naar verwachting zal batterijopslag steeds belangrijker worden, netcongestie blijft een probleem en wordt naar verwachting niet op korte termijn opgelost. Op bedrijventerreinen kan worden samengewerkt op het gebied van energie door middel van energiehubs.
- In Kerkrade is er sprake van kloofvorming, het verschil tussen arm/rijk, jong/oud en kansen voor alle doelgroepen is groot. Hoogwaardig kwalitatief werk ontbreekt in Kerkrade en de regio, veel jongeren vertrekken voor hun studie naar Maastricht, Eindhoven en de Randstad.
- Inwoners moeten zelfredzamer worden. We kijken nu nog heel erg naar zorg vanuit de overheid.
- Eenzaamheid, onder ouderen maar zeker ook onder jongeren is een grote uitdaging in Kerkrade. 50% van de inwoners ervaart eenzaamheidsgevoelens.
- Het voorzieningenniveau in Kerkrade is goed, de bereikbaarheid van voorzieningen kan beter.
- Ondermijning blijft nog altijd in een groot aandachtspunt in Kerkrade, op de 'onderwereldkaart' staat de gemeente vrijwel bovenaan. Dit heeft ook te maken met de grensligging van Kerkrade, leefbaarheid staat onder druk.
- Heeft de gemeente ideeën rondom stadslandbouw?

- De luchtkwaliteit in Kerkrade is slecht en scoort onder het gemiddelde, dit heeft ook te maken met de grensligging.
- De biodiversiteit staat onder druk (niet alleen in Kerkrade), hoe gaat de gemeente hierop inspelen?

4.2 Stakeholdersbijeenkomst over de ruimtelijke principes – dec 2024

Op 12 december 2024 heeft de gemeente Kerkrade een stakeholdersbijeenkomst met alle betrokken ketenpartners georganiseerd over de strategisch ruimtelijke principes van de omgevingsvisie. In totaal waren zo'n 20 ketenpartners aanwezig bij de sessie. De sessie was als volgt ingestoken:

- Welkom en stand van zaken omgevingsvisie, inclusief planning richting besluitvorming;
- Omgevingsvisie Kerkrade onder de loep: toelichting op de vijf ruimtelijke principes;
- Opsplitsen in vier groepen:
 - o Thematische reflectieronde 1 rondom een strategisch principe, onder ambtelijke begeleiding.
 - o Thematische reflectieronde 2 rondom een strategisch principe, onder ambtelijke begeleiding.
- Slotdiscussie: kansen en uitdagingen voor de omgevingsvisie als toekomstgericht instrument – wat willen de ketenpartners nog meegeven aan de gemeente?
- Afsluiting: inhoudelijke stukken worden achteraf gedeeld met de betrokken ketenpartners. In februari 2025 wordt een eerste concept ontwerp van de omgevingsvisie gedeeld, ketenpartners hebben de mogelijkheid om informeel op de omgevingsvisie te reageren voorafgaand aan de officiële zienswijzeperiode.

Figuur 18 Sfeerbeelden stakeholdersbijeenkomst

Hieronder volgt de input die is geleverd door de verschillende ketenpartners, deze input in meegenomen in de ontwerp omgevingsvisie. Per strategisch principe is input geleverd.

Buitengebied

Parken, ontharding in bebouwd gebied. Iedere buurt groen een park als klimaatbuffer.

- Begint bij het plateau;
- Andere inrichting van de wijken, nu vaak plannen met te weinig vergroening;
- Vergroenen moet combinatie/samenhang worden gezocht met andere vraagstukken;
- Ontwikkelen van groene lobben in de stad tegengaan van hittestress en verkoeling;
- Kijken naar 2100 op het gebied van water;
- In Kerkrade is kwalitatieve natuur/groen en wonen momenteel gesplitst → de opgave om dit in de toekomst sterk te verweven.

Kwetsbare natuur, enkele plekke afsluiten voor recreatie.

- Wat betekent afsluiten? Moet altijd toegankelijk zijn voor onderhoud. Voor welke doelgroepen wordt het dan afgesloten? Paardensport? Mountainbikers?
- Welke gebieden worden concreet afgesloten?
- Zoneren bij parkeerplaatsen;
- Hoe omgaan met hondenbezitters in deze gebieden? Ontlasting/aanlijnen;
- KRW-eisen → waterkwaliteit.

Wilde natuur als robuuste structuur. Fietsen en wandelen mogelijk.

- Knopenlopen en parkstadroute belangrijke routes;
- Sturende rol nemen op plekken waar de drukte te hoog is;
- Niet op alle routes: wandelen, fietsen en paardrijden combineren. Sommige routes zijn daar niet voor bestemd.

Recreatieve natuur als schakel tussen bebouwd gebied en de natuur eromheen.

- Goede verbindingen naar buitengebied vanuit woonbuurt, men moet snel in het buitengebied kunnen komen om te wandelen;

Agrarisch gebied, natuurinclusief in stand houden landschap.

- Boeren moeten goed betrokken worden bij ontwikkelingen;
- Gezonde + lokale voeding is een kans;
- Landschap beheren;
- Meer water vasthouden/bodemerosie (hellingen 18%>);
- Andere methodes landbouw (teelt etc.);
- Kleine landschapselementen/ letten op inrichting;
- Maatwerk en gebruik maken van subsidies.

Verdichten boven uitbreiden

Algemeen:

- Parkstad/Kerkrade imago is nog altijd niet goed, waarom zullen mensen met een hoger opleidingsniveau/inkomen Kerkrade boven gemeenten in het Heuvelland kiezen? Daar liggen kansen voor de gemeente, om deze doelgroep te gaan aantrekken;
- Waar valt de huidige woningbouwprogrammering onder → de eerste 5 treden van de ladder

- Is het voorstel wel een strikte ladder? Moeten woningbouwinitiatieven eerst de eerste 3 treden doorlopen voordat trede 4 mag? Eigenlijk zijn plek 1 tot 5 de locaties waar je wil verdichten, dit betekent dus niet dat trede 5 alleen mogelijk is als trede 4 'vol' zijn. De ladder dient anders benoemt te worden of aangeven dat het meer om gebieden gaat waar de prioriteit ligt. Strikt kijkend naar een 'ladder' is alleen de uitleglocatie de laatste optie de gemeente wil.
- Wat zijn de eisen van de gemeente rondom woningbouw?
 - o Duurzaamheid?
 - o Hoogbouw wel of niet?
 - o Infiltratie
 - o Hittestress
 - o Verharding t.o.v. huidige situatie etc.
 - o Opnemen in maatregelenpakket per ruimtelijk principe.

Wijkknoppunten, nabij voorzieningen en gezelligheid:

- Het voorzieningenniveau in Kerkrade is nu nog goed, echter hoelang is dit niveau nog houdbaar?
- Er dient ook aandacht te zijn voor milieu thema's op de plekken waar gebouwd wordt: hoe zit het met luchtkwaliteit, geur, geluid en het binnenklimaat?
- Gedragsverandering in Kerkrade, iedereen verwacht dat elke voorziening op 5 min afstand ligt. Dit is geen realistisch streven.
- Verandering van de bevolkingssamenstelling: minder naar schoolgaande kinderen, meer ouderen. Op welke plekken kan de gemeente het beste gaan bouwen?

Stationslocaties

- Hoe kan het huidige ov-netwerk beter benut worden?

Historische linten

- Worden langzaam omgevormd tot woonstraten, de vele winkels, kantoren en horeca van vroeger verdwijnen steeds meer, waarmee ook de charme van de historische linten verloren gaat.

Binnen de woonwijken

- In de huidige woonwijken is er te veel ruimte voor parkeren. Bij nieuwe plannen moet hier anders mee worden omgegaan. Parkeren inruilen voor meer groen?
- Gemengde buurten ontwikkelen, mengen van verschillende doelgroepen. Ook in de historische linten is dit een item wat speelt.

Uitleglocatie

- Alleen wenselijk wanneer de vorige 5 treden vol zijn/ruimte meer beschikbaar is;
- Uitleglocatie biedt wel kansen om een andere doelgroep aan te trekken;
- Een uitleglocatie hoeft niet een volledige verharding te betekenen, het biedt ook kansen voor een mooi woonmilieu in het groen wat aantrekkelijk is voor een hogere doelgroep.
 - o Echter ook bij een uitleglocatie is een gemengde wijk wenselijk
- Uitleglocatie heeft grote gevolgen voor het watersysteem.

Intensiveren van centra

Buurtcentrum, verbinden winkelgebied met school, zorgvoorziening en groen. Parkeerpleinen teruggeven aan de gemeenschap:

- Meer mix van inwoners nodig, combineren van jong en oud;
- Buurtwinkel nodig voor de kleine boodschappen? Is dit echter rendabel? Wat kan?
- Grote 'Steenwegen' worden als barrière ervaren tussen de verschillende buurten.

Stadscentrum, waar ook wijkoverstijgende voorzieningen te vinden zijn. Extra dichtheid + verbeterde toegang OV:

- Toekomst van de Orlandopassage? Sibiliuspassage? Hebben trekkers nodig in het centrum om nieuw leven in te blazen op de plekken;
- Toegankelijkheid van Vie met hoogteverschil?
- Centrum stadsplein? Verstening?
- Koopzondag? Trekt ook Duitsers aan als publiek.
- Sloop hoeft niet altijd nieuwbouw te betekenen! Ook open ruimtes behouden/creëren, dit zorgt voor doorzichten/uitzichten.
- Rodaboulevard heeft een regionale focus, het wordt niet ervaren als een stadscentrum.

Klein cluster, focus verleggen naar kwalitatieve, groene ruimte voor meer generaties:

- De toegankelijkheid en entrees naar het groen verbeteren, het moet de mensen uitnodigen;
- Kwaliteit van de openbare ruimte ondersteunen;
- Veel historische grote/diepe tuinen, zijn hier opties om te vergroenen?
- Creëren van hofjeswoningen rondom een tuin: sociale controle en samen beheer.

Linten als fietsstraten

Historische linten, auto te gast (enkel bestemmingsverkeer). Meer ruimte voor fiets, voetganger en groen.

- De linten moeten ook bereikbaar blijven per bus;
- Meer groen op de linten is nodig;
- Sociaal veiliger, sommige plekken/routes op de historische linten zijn in de avond niet prettig. Routes moeten logisch en goed verlicht zijn;
- Openen architectuur (ogen op straat) soms ook groenruimte i.p.v. alles volbouwen;
- Kamerverhuur blijven aanpakken.

Duidelijke autoroutes voor doorgaand verkeer als belangrijkste ontsluitingswegen.

- Een goed OV is randvoorwaardelijk voor goed bereikbare woongebieden en werkgebieden;
- Luchtkwaliteit en geluid zijn vaak problemen op deze routes, vooral bij de vestiging van gevoelige locaties zoals ouderen of een kinderopvangcentrum dient hier streng op getoetst te worden.
- Langzamer rijden + andere routes om fietsstraten te creëren heeft ook consequenties voor de bereikbaarheid van hulpdiensten.

Toegangsstraten, goede verbinding voor langzaam verkeer naar belangrijke ov-stations

- Goede fietsverbindingen naar werkgebieden realiseren;

- In Kerkrade is ook een cultuurverandering nodig, momenteel scoort de gemeente ontzettend slecht op het gebied van gezondheid en fietsgebruik, dit zal niet vandaag op morgen veranderen. Nieuwe routes en extra investeringen kunnen hierbij helpen.

Wandelgebied rondom buurtcentra

- Openbare ruimte moet zo worden ingericht dat het ook goed toegankelijk is voor kinderwagens, rollators en scootmobielen.

Werkgebieden/bedrijventerreinen

- Juliaterein kent als profiel MKB, kan een koppeling worden gemaakt met kennis/onderwijs? Veiligheid is een issue op dit bedrijventerein;
- Dentgenbach kent maar één echt zwaar bedrijf, E-max, aluminiumsmelterij;
- Onderzoek naar netcongestie speelt op bedrijventerein Dentgenbach, opties voor bedrijven om hier samen in op te trekken en een energiehub te realiseren?
- Goede verbinding met de bus ontbreekt op Dentgenbach, ook een goede loopverbinding richting het treinstation;
- Hoe ga je om met speculatie? 2 jaar niet gebouwd? Teruggeven kavel?
- Medlands beweging die regionaal speelt, wordt vol op ingezet;
- Bereikbaarheid van Trilandis/Avantis is slecht met openbaar vervoer en fiets bereikbaar;
- Kansen voor een regionaal voedselsysteem als werkgebied? Van moestuin tot groter gebied?
- Sterker benoemen van de internationale positionering van Kerkrade, welke werkgebieden bieden de kwaliteit van snelle Euregionale ontsluiting en kunnen dus bepaalde bedrijvigheid aantrekken waar komt grote logistiek/MedTech. Het verhaal van 5/6 luchthavens binnen een uur te bereiken. Atlantis/Trilandis, Beitel, Dentgenbach.
- Campusgebied (i.p.v. 'kennisindustrie'). Dit geldt voor noorden Dentgenbach, en misschien de rand van Julia dichtbij Eygelshoven (drielandentrein). Hier is extra aandacht nodig voor langzaam verkeer routes en openbaar vervoer. Vaak kleine maar effectieve ingrepen.
- Ruimte voor het MKB: logistiek krijgt al veel plek in en rond de gemeente. We moeten ook strategische ruimte bewaken voor het MKB. Hier is ook vraag naar. Vooral interessant zijn plekken nabij de stad: Julia en Spekholzerheide.
 - a. Julia is mede interessant omdat je er geen grote logistiek wilt; de locatie is zodanig dat grote goederenstromen onwenselijk zijn. Tegelijkertijd is een echte campusomgeving op een groot deel van Julia ook onwenselijk/moeilijk realiseerbaar.
 - b. Laten zien dat we MKB op een aantal locaties liever niet zien, Sportstraat? Dus elders wel plek voor bieden.
 - c. Ook ruimte voor MKB/ kleinere maakindustrie intekenen nabij Centrum? Dit stellen ze nu in Sittard-Geleen voor.
- Gemeente werkt aan randvoorwaarden, bedrijven willen zelf ook al veel doen.
 - a. Het realiseren van een goed raamwerk (bereikbaarheid, toegang tot natuur, etc.) door gemeente, kan vervolgens worden ingevuld door huidige en nieuwe bedrijven. Die brengen het verder.

4.3 Concept ontwerp omgevingsvisie voorleggen aan ketenpartners (voor eerste informele reactie)

In de periode februari-maart 2025 zijn de ketenpartners, zoals benoemd aan het begin van hoofdstuk 4, gevraagd om een eerste informele reactie te geven op de concept ontwerp omgevingsvisie. De gemeente heeft deze keuze gemaakt om alvast af te tasten bij de ketenpartners hoe zij tegen de visie aankijken. In totaal hebben 13 ketenpartners een eerste reactie gegeven op de concept ontwerp omgevingsvisie. De input van de ketenpartners heeft geleid tot extra aanscherpingen van de omgevingsvisie, voordat de formele procedure werd opgestart. Uiteindelijk hebben de ketenpartners en alle andere stakeholders ook de mogelijkheid om een formele zienswijze of advies in te dienen in zienswijzeperiode.

4.4 Zienswijzenperiode 29 mei t/m 10 juli 2025

Tijdens de zienswijzenperiode kan iedere inwoner, ketenpartner of andere belanghebbende zijn of haar zienswijzen indienen. Ook zal in deze periode de commissie mer haar advies afgeven. De zienswijzen en de beantwoording daarvan zullen worden vastgelegd in een afzonderlijk document dat wordt voorgelegd bij de vaststelling van de definitieve omgevingsvisie.